

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 16 ΤΩΝ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ
ΝΟΜΩΝ ΤΟΥ 2003 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2015 (ΑΡΘΡΑ 6.3 ΚΑΙ 6.4 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ
92/43/ΕΟΚ)**

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ
ΛΕΜ/001608/2018**

**ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ 4 ΜWP
ΣΤΗ ΣΩΤΗΡΑ ΛΕΜΕΣΟΥ**

ΖΩΝΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΖΕΠ) «ΠΟΤΑΜΟΣ ΠΑΡΑΜΑΛΙΟΥ» - «CY5000009»

**Αρ. Φακέλου
02.15.003.001
02.15.004.051.001**

Μάρτιος, 2021

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή.....	3
2	Χαρακτηριστικά του έργου και χωροθέτηση	3
3	Διαδικασία Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης	3
4	Χαρακτηριστικά της περιοχής του Δικτύου Natura 2000	4
4.1	Είδη χαρακτηρισμού της περιοχής	4
4.2	Στόχοι διατήρησης της περιοχής Δικτύου Natura 2000	4
4.3	Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης	5
4.4	Καταγραφές Πτηνοπανίδας.....	6
5	Επιπτώσεις από την υλοποίηση της ανάπτυξης στο Δίκτυο Natura 2000	7
5.1	Διασπορά Σκόνης	7
5.2	Εκπομπή Θορύβου	8
5.3	Απώλεια Ενδιαιτημάτων	8
5.4	Απώλεια ειδών πτηνοπανίδας	8
5.5	Επιπτώσεις στο Γύπα Πυροχρούς, <i>Gyps fulvus</i>	9
5.6	Συναθροίστηκες επιπτώσεις	9
6	Συμπεράσματα	10
7	Παραρτήματα	11
7.1	Παράρτημα 1: Χωροθέτηση προτεινόμενου έργου σε σχέση με την NATURA 2000. Με πράσινο είναι η NATURA 2000, με κόκκινο είναι τα τεμάχια και με μαύρο η χωροθέτηση	11
	.....	11
7.2	Παράρτημα 2: Επιπρόσθετα στοιχεία μελετητών	12
7.3	Παράρτημα 3: Απόψεις μελών Ad-Hoc Επιτροπής	16
7.4	Παράρτημα 4: Δορυφορικές εικόνες που δείχνουν την επέμβαση και εκχέρσωση στο τεμάχιο	37
7.5	Παράρτημα 5: Χρήση περιοχής από το Γύπα σύμφωνα με στοιχεία του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου	38

1 Εισαγωγή

Η εταιρεία «TXMN ENERGY LTD» κατέθεσε την πολεοδομική αίτηση ΛΕΜ/001608/2018 η οποία αφορά κατασκευή και λειτουργία φωτοβολταϊκού πάρκου ισχύος 4 MW στα διοικητικά όρια Σωτήρας Λεμεσού.

Στα πλαίσια της εξέτασης και αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, εκπονήθηκε και κατατέθηκε Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης για τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 και για να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις στα είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ (Οδηγία των Πτηνών), αφού η προτεινόμενη χωροθέτηση του έργου εφάπτεται της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Ποταμός Παραμαλιού – CY5000009».

2 Χαρακτηριστικά του έργου και χωροθέτηση

Η αίτηση ΛΕΜ/001608/2018 αφορά τα τεμάχια 126 και 198 στο φύλλο/σχέδιο 53/35 στην Σωτήρα, εκ των οποίων μεγάλο μέρος του τεμαχίου 198 βρίσκεται εντός της ΖΕΠ. Εντούτοις δεν υπάρχουν υποδομές ή προτεινόμενες επεμβάσεις του έργου εντός των ορίων της ΖΕΠ.

Το τεμάχιο 126 εμπίπτει στη Ζώνη Ζ1, ενώ το τεμάχιο 198 εμπίπτει στις ζώνες Ζ1 και Ζ3.

Η χωροθέτηση εφάπτεται της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Ποταμός Παραμαλιού» που έχει καθοριστεί ως NATURA 2000 επειδή φιλοξενεί είδη ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ (η οποία κωδικοποίησε και αντικατέστησε την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ) και άλλα σημαντικά μεταναστευτικά είδη ορνιθοπανίδας.

Το προτεινόμενο έργο θα είναι συνολικής ισχύος 4 MWp και θα αποτελείται από 14472 πλαίσια. Η ισχύς των πλαισίων θα είναι 275 Wp. Τα φωτοβολταϊκά πλαίσια θα τοποθετηθούν σε μεταλλικές βάσεις, οι οποίες θα στερεωθούν στο έδαφος με τη μέθοδο της πασσαλόμπτυξης.

Το Παράρτημα Ι δείχνει την χωροθέτηση του έργου σε σχέση με την NATURA 2000.

3 Διαδικασία Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

Η μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης απαιτείται με βάση το Άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, καθώς και το Άρθρο 16 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 μέχρι 2015, για προτεινόμενα έργα τα οποία δύναται να επηρεάσουν περιοχή του Δικτύου Natura 2000 και δεν είναι άμεσα συνδεδεμένα με τους στόχους διατήρησης και διαχείρισης της περιοχής.

Η μελέτη ειδικής οικολογικής αξιολόγησης κατατέθηκε το Σεπτέμβριο 2020 και η Ad-Hoc επιτροπή εξέτασε το θέμα σε συνεδρία στις 14 Δεκεμβρίου 2020. Η Επιτροπή απαρτιζόταν από εκπρόσωπους του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Δασών, του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, της Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ), του

Πηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου και του Κυπριακού Ιδρύματος Προστασίας του Περιβάλλοντος (Terra Cyprica).

Επιπρόσθετα στοιχεία ζητήθηκαν από τους μελετητές στις 21 Δεκεμβρίου 2020, τα οποία υποβλήθηκαν στις 05 Ιανουαρίου 2021 (Παράρτημα 2).

Για την διαμόρφωση των συμπερασμάτων, έχουν ληφθεί υπόψη τα ακόλουθα:

- Τα στοιχεία της Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που αφορούν τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ) καθώς και σε άλλα είδη χλωρίδας και πανίδας της περιοχής
- Τα επιπρόσθετα στοιχεία που υποβλήθηκαν στις 05 Ιανουαρίου 2021
- Οι εξειδικευμένες γνώσεις και οι απόψεις των μελών της Επιτροπής και οι απόψεις που υποβάλλαν (Παράρτημα 3)
- Οι άμεσες και έμμεσες αρνητικές επιπτώσεις του έργου στην περιοχή, τόσο κατά την κατασκευή όσο και κατά τη λειτουργία του
- Οι αθροιστικές και συσσωρευτικές επιπτώσεις από άλλα έργα στην περιοχή
- Το Διαχειριστικό Σχέδιο της Ζώνη Ειδικής Προστασίας «Ποταμός Παραμαλιού»
- Το Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της Ζώνη Ειδικής Προστασίας «Ποταμός Παραμαλιού»

4 Χαρακτηριστικά της περιοχής του Δικτύου Natura 2000

4.1 Είδη χαρακτηρισμού της περιοχής

Σύμφωνα με το Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων (Standard Data Forms) τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής «Ποταμός Παραμαλιού – CY5000009» είναι αποκλειστικά πτηνά και είναι τα ακόλουθα (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Είδη καθορισμού της περιοχής «Ποταμός Παραμαλιού – CY5000009»

A/A	Κωδικός	Έιδος	Σκοπός Παρουσίας
1.	A093	<i>Aquila fasciata</i>	Αναπαραγωγή
2.	A024	<i>Buteo rufinus</i>	Αναπαραγωγή
3.	A231	<i>Falco peregrinus</i>	Αναπαραγωγή
4.	A026	<i>Coracias garrulus</i>	Αναπαραγωγή
5.	A103	<i>Sylvia melanothorax</i>	Αναπαραγωγή
6.	A514	<i>Oenanthe cypriaca</i>	Αναπαραγωγή
7.	A230	<i>Gyps fulvus</i>	Τροφοληψία
8.	A467	<i>Grus grus</i>	Αποδημητικά
9.	A032	<i>Grus virgo</i>	Αποδημητικά
10.	A468	<i>Falco vespertinus</i>	Αποδημητικά
11.		Μεταναστευτικά Αρπακτικά - Migratory raptors	Μεταναστευτικά

4.2 Στόχοι διατήρησης της περιοχής Δικτύου Natura 2000

Το διαχειριστικό σχέδιο της περιοχής αναφέρει τους εξής στόχους διατήρησης:

- α) Διατήρηση της ΖΕΠ σε ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης, μέσω κατάλληλης προστασίας και διαχείρισης των ενδιαπημάτων των ειδών χαρακτηρισμού: *Aquila fasciata*, *Buteo rufinus*, *Falco peregrinus*, *Gyps fulvus*, *Coracias garrulus*, *Sylvia melanothorax* και *Oenanthe cypriaca*.
- β) Διατήρηση της παρουσίας της ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού» των μεταναστευτικών αρπακτικών και άλλων πουλιών, τα οποία περνούν από τη ΖΕΠ σε σημαντικούς αριθμούς, κυρίως κατά το Φθινόπωρο: *Grus grus*, *Grus virgo*, *Falco vespertinus*, *Penis apivorus*, *Milvus migrans*, *Circus aeruginosus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Circus cyaneus*, *Buteo buteo*, *Falco naumanni*.
- γ) Διατήρηση της παρουσίας στη ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού» των άλλων φωλεάζοντων πληθυσμών των ειδών που ανήκουν ή όχι στο Παράρτημα Ι, με επίκεντρο τα *Caprimulgus europaeus* και *Otus scops cyprius* (15 ζευγάρια τουλάχιστον και για τα δυο είδη).
- δ) Δημιουργία και ενίσχυση της υποστήριξης για τη διατήρηση της ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού», από την τοπική κοινότητα και το κοινό γενικότερα, μέσω ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επισκεπτών στην περιοχή αλλά και ενθάρρυνση και στήριξη της έρευνας.

4.3 Χαρακτηριστικά περιοχής μελέτης

Τα κύρια είδη που καταλαμβάνουν την βουνοπλαγιά μέχρι την όχθη του ποταμού είναι σκληρόφυλλοι θάμνοι, φρύγανα και σποραδικά δασύλλια τραχείας πεύκης.

Ο οικότοπος των Μεσογειακών πευκοδασών με ενδημικά είδη Πεύκης της Μεσογείου – Δάση Τραχείας Πεύκης *Pinus brutia* – 9540 υποστηρίζεται από υπόροφο με διάφορα είδη θάμνων, με χαρακτηριστική τη Σχοινιά *Pistacia lentiscus*, Περνιά *Quercus coccifera*, Τριμυθιά *Pistacia terebinthus*, Κουτσουλλόραχος *Rhamnus oleoides*, Μαυροσπαλαθιά *Genista sphacelate*, Ασπροσπαλαθιά *Calycotome villosa* κλπ.

Τα φρύγανα που καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα της Ευρύτερης Περιοχής Μελέτης απαρτίζονται από Χαμαιπέυκη *Ptilostemon hamaepeuce*, Ξυσταρκές *Cistus creticus* – *Cistus parviflorus*, Μαζίν *Sarcopoterium spinosum*, Αρκοθύμαρο *Phagnalon rupestre*, Τραγανίδι *Helianthemum obtusifolium* & *Fumana arabica*, Ψιλλίνα *Helichrysum italicum*, Πιφάνης *Astragalus lusitanicus*, Σπατζιά *Salvia fruticosa* κλπ.

Οι ακόλουθοι οικότοποι, οι οποίοι ανήκουν στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ, καταγράφηκαν στην Ευρύτερη Περιοχή του Προτεινόμενου Έργου:

α. 9540 – Μεσογειακά Πευκοδάση με Ενδημικά Είδη Πεύκης της Μεσογείου *Pinus brutia*.

β. 5330 - Θερμό-Μεσογειακών και Προ-στεππικών Θαμνώνων, υπό τύπος Σπαλαθιές *Genista fasselata subsp. fasselata*, *Pistacia lentiscus*, *P. terrebinthus*, *Crataegus azarolus*.

γ. 5420 – Φρύγανα με *Sarcopoterium spinosum* (*Cisto-Micromerietea*).

Στην περιοχή μελέτης δεν έχει εντοπιστεί είδος φυτού που περιλαμβάνεται στο Κόκκινο Βιβλίο Χλωρίδας της Κύπρου.

Το τεμάχιο που θα γίνει η ανάπτυξη επίσης φαίνεται να έχει ήδη μεγάλη επέμβαση η οποία είναι πρόσφατη, 2017, σύμφωνα με ιστορικές δορυφορικές εικόνες (Παράρτημα 4).

4.4 Καταγραφές Πτηνοπανίδας

Συνολικά 28 είδη πουλιών καταγράφηκαν στις επιτόπου επισκέψεις στην ευρύτερη περιοχή του υπό μελέτη έργου (Πίνακας 2), εκ των οποίων 18 είναι είδη που ανήκουν στο Παράρτημα Ι της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Πτηνών 2009/147/ΕΚ.

Δύο από τα είδη καθορισμού της περιοχής καταγράφηκαν στις επισκέψεις πεδίου εκ των οποίων το είδος *Oenanthe cyriaca* βρέθηκε και εντός της περιοχής έργου.

Επίσης τα 3 είδη/υποείδη, *Oenanthe cyriaca*, *Sylvia melanothorax* και *Otus scops cyprius* είναι ενδημικά.

Πίνακας 2: Είδη πτηνοπανίδας που καταγράφηκαν στις επιτόπιες επισκέψεις

Επιστημονική Ονομασία	Κυπριακή Ονομασία	Προστατεύεται από Οδηγία για τα Πουλιά 2009/147/EU
<i>Alectoris chukar</i>	Περδίκι	
<i>Athene noctua</i>	Κουκκουφκιάος	√
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Νυκτοπούλι	√
<i>Carduelis cannabina</i>	Τσακροσγάριλο	√
<i>Carduelis carduelis</i>	Σγαρίλι	√
<i>Carduelis chloris</i>	Λουλουδάς	√
<i>Cettia cetti</i>	Ψευταηδόνη	√
<i>Clamator glandarius</i>	Καλοχρονιά	√
<i>Columba palumbus</i>	Φάσσα	
<i>Corvus cornix</i>	Κοράζινος	
<i>Falco Tinnunculus</i>	Κίσης	
<i>Emberiza caesia</i>	Σπαροπούλι	√
<i>Galerida cristata</i>	Σκορταλλός	√
<i>Iduna pallida</i>	Τριβιτούρα	√
<i>Lanius nubicus</i>	Δακκανούρα	√
<i>Merops apiaster</i>	Μελισσοφάγος	√
<i>Oenanthe cyriaca</i>	Σκαλιφούρα	√
<i>Otus scops cyprius</i>	Θουπί	√
<i>Parus major</i>	Τσαγκαρούδι	√
<i>Passer domesticus</i>	Στρούθος	

<i>Passer hispaniolensis</i>	Αρκόστρουθος	
<i>Pica pica</i>	Κασικορώνα	
<i>Serinus serinus</i>	Μπασταρτοκανάρινο	√
<i>Streptopelia decaocto</i>	Φλικουτούνι	
<i>Streptopelia turtur</i>	Τρυγόνι	
<i>Sylvia melanocephala</i>	Τρυποβάτης	√
<i>Sylvia melanothorax</i>	Τρυπομάζης	√
<i>Uruba erops</i>	Πουπούξιος	√

Οι καταμετρήσεις πεδίου έγιναν Μάιο με Ιούνιο και ως εκ τούτου δεν καταμετρήθηκαν τα είδη καθορισμού που χρησιμοποιούν την περιοχή ως μεταναστευτικό πέρασμα κυρίως το Φθινόπωρο.

5 Επιπτώσεις από την υλοποίηση της ανάπτυξης στο Δίκτυο Natura 2000

Δυνητικές επιπτώσεις που μπορεί να εμφανιστούν κατά την κατασκευή αλλά και κατά την λειτουργία της ανάπτυξης αναφέρονται πιο κάτω. Η χωροθέτηση του φωτοβολταϊκό πάρκου εφάπτεται της ΖΕΠ έχοντας 5 μέτρα απόσταση μεταξύ του ορίου της ΖΕΠ και των φωτοβολταϊκών πλαισίων.

Παράλληλα, πιθανές είναι και οι συσσωρευτικές επιπτώσεις από τη συνολική ανάπτυξη στην ευρύτερη περιοχή.

5.1 Διασπορά Σκόνης

Αναμένεται διασπορά σκόνης στην παρακείμενη χλωρίδα κατά την φάση κατασκευής. Για την μείωση της διασποράς σκόνης οι μελετητές προτείνουν:

- Τοποθέτηση προστατευτικού φράκτη
- Περιορισμό εργασιών εντός του εργοταξίου
- Χαμηλή ταχύτητα οχημάτων
- Κάλυψη υλικών με πλαστικό πλέγμα
- Αποφυγή εργασιών σε ισχυρούς ανέμους
- Κάλυψη φορτίων οχημάτων
- Κατάβρεξη χωμάτων οδών

Οι επιπτώσεις από την διασπορά σκόνης αναμένονται να είναι προσωρινές μην είναι αρνητικές μη-αναστρέψιμες με τα μέτρα μετριασμού.

5.2 Εκπομπή Θορύβου

Κατά το στάδιο κατασκευής θα υπάρχει υψηλή εκπομπή θορύβου επηρεάζοντας τα είδη πτηνοπανίδας που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή μελέτης. Οι μελετητές προτείνουν τα εξής μέτρα μετριασμού:

- Κατασκευαστικές εργασίες θα γίνουν μεταξύ αρχές Σεπτεμβρίου και τέλος Φεβρουαρίου.
- Χρήση ηχοπετασμάτων στις σταθερές πηγές θορύβων
- Τήρηση χρονοδιαγράμματος
- Παρακολούθηση επιπέδων θορύβου

Οι επιπτώσεις από την εκπομπή θορύβου αναμένονται να είναι προσωρινές μην είναι αρνητικές μη-αναστρέψιμες με τα μέτρα μετριασμού.

5.3 Απώλεια Ενδιαιτημάτων

Κατά το στάδιο κατασκευής αναμένεται η απώλεια ενδιαιτημάτων που βρίσκονται στην άμεση περιοχή μελέτης μειώνοντας τους χώρους φωλεοποίησης και τροφοληφίας των πτηνών. Οι μελετητές προτείνουν τα εξής μέτρα μετριασμού:

- Απαγόρευση διακίνησης οχημάτων μέσα στην ΖΕΠ
- Εγκατάσταση φωλιών για 3 είδη πτηνών
- Δημιουργία ησιδων θαμνώνων

Επιπρόσθετα το τελευταίο μέρος του υφιστάμενου δρόμου που οδηγεί στην περιοχή ανάπτυξης, δεν φαίνεται να προσφέρεται για πέρασμα φορηγών ή άλλων οχημάτων τα οποία θα χρειάζονται για την κατασκευή του έργου αφού σε κάποια σημεία είναι στενός ή/και ανώμαλος. Άρα αναμένεται ότι θα υπάρχει αναγκαστική επέμβαση και στον δρόμο που οδηγεί στο τεμάχιο και στα ενδιαιτήματα στις παρυφές του δρόμου.

Οι επεμβάσεις στο τεμάχιο αλλά και στον δρόμο που οδηγούν στο τεμάχιο θα προκαλέσουν απώλεια των οικοτόπων που αποτελούν σημαντικό στοιχείο και έχουν χρήση από τα είδη τα οποία είναι είδη καθορισμού για την ΖΕΠ. Ως εκ τούτου αναμένεται ότι η απώλεια αυτή θα επηρεάσει άμεσα τα είδη. Οι επιπτώσεις αυτές θεωρούνται ως αρνητικές μη-αναστρέψιμες.

5.4 Απώλεια ειδών πτηνοπανίδας

Το φωτοβολταϊκό πάρκο θα πρέπει να ενωθεί στο δίκτυο της ΑΗΚ το οποίο θα γίνει με καλώδια τα οποία δεν έχει αποφασιστεί αν θα γίνουν υπόγεια ή υπέργεια κάτι το οποίο θα ενημερώσει η ΑΗΚ σε μετέπειτα στάδιο της διαδικασίας. Ο πλησιέστερος σταθμός είναι αυτός της Επισκοπής Λεμεσού.

Δεδομένου ότι μεταξύ των ειδών χαρακτηρισμού της ΖΕΠ περιλαμβάνονται αρπακτικά με μεγάλη χωροκράτεια, καθώς και μεταναστευτικά είδη, δεν μπορεί να διασφαλιστεί ότι η εγκατάσταση εναέριων γραμμών μεταφοράς ηλεκτρισμού τόσο κοντά στη ΖΕΠ δεν θα επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στους πληθυσμούς των ειδών αυτών. Οι εναέριες γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας συνδέονται με αρνητικές επιπτώσεις στην απώλεια ενδιαιτημάτων και δημιουργία εμποδίων

κατά τις μεταναστευτικές μετακινήσεις και κατά τις πτήσεις προς ανεύρεση τροφής και βιοτόπων.

Οι εναέριες γραμμές μεταφοράς του δικτύου ενέχουν κινδύνους πρόκλησης ηλεκτροπληξίας σε μεγάλα αρπακτικά πτηνά και κινδύνους πρόσκρουσης μεταναστευτικών και νυκτόβιων πτηνών.

Η προστασία των μεγάλων αρπακτικών, των αποδημητικών και των μεταναστευτικών αρπακτικών καθορισμού αποτελούν για την συγκεκριμένη ΖΕΠ βασικούς στόχους διατήρησης. Οι δυνητικές επιπτώσεις για το είδος θεωρούνται αρνητικές, μη-αναστρέψιμες και ενάντια στους βασικούς στόχους διατήρησης της περιοχής.

5.5 Επιπτώσεις στο Γύπα Πυροχρούς, *Gyps fulvus*

Ο Γύπας Πυροχρούς είναι ένα πολύ σημαντικό και απειλούμενο είδος στην Κύπρο το οποίο η διατήρηση του πληθυσμού αποτελεί το αντικείμενο έργων που υλοποιούνται με Ευρωπαϊκά, Εθνικά και Ιδιωτικά κονδύλια. Οι αριθμοί του βρίσκονται σε χαμηλό ιστορικό επίπεδο και γίνεται προσπάθεια για ανάκαμψη του πληθυσμού. Σύμφωνα με στοιχεία του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου η καταγράφηκαν 20 άτομα το 2020. Η Ευνοϊκή Τιμή Αναφοράς του είδους είναι 5 ζευγάρια στην προσπάθεια της επαναφοράς της αναπαραγωγικής αποικίας στην περιοχή.

Η περιοχή «Ποταμός Παραμαλιού» είναι πολύ σημαντική για την τροφοληψία του Γύπα. Όπως φαίνεται και από δεδομένα από τα έργα GYPAS και LIFE for Vultures η περιοχή χρησιμοποιείται από το είδος (Παράρτημα 5) κάτι το οποίο αναμένεται να επηρεαστεί από το προτεινόμενο έργο αφού ενδέχεται να κατακερματίσει τα ενδιαίτημα τα οποία χρησιμοποιεί ο γύπας, μεταξύ άλλων ειδών, κάτι το οποίο είναι αντίθετο των στόχων διατήρησης της περιοχής.

Επίσης προτεινόμενο έργο βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από ταΐστρα η οποία έχει τοποθετηθεί ειδικά για το είδος αυτό και η χρήση της αναμφίβολα θα επηρεαστεί αρνητικά.

5.6 Συναθροίστηκες επιπτώσεις

Κατά την εξέταση των πιθανών σημαντικών επιπτώσεων από ένα έργο, θα πρέπει να εξετάζεται ο συνδυασμός με άλλα σχέδια και/ή έργα ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι σωρευτικές επιπτώσεις στο πλαίσιο της εκτίμησης του υπό εξέταση έργου.

Στην ευρύτερη περιοχή ανάπτυξης προγραμματίζεται η κατασκευή και λειτουργία γηπέδου γκολφ 18 οπών με οικιστική ανάπτυξη και συναφείς υποδομές, βιολογικού σταθμού και αγωγού μεταφοράς αφαλατωμένου νερού από ιδιωτική μονάδα αφαλάτωσης στην περιοχή Χα-Ποτάμι (Eagle Pine Golf Resort). Το έργο αυτό το οποίο έχει πολεοδομική άδεια σε ισχύ και έχει ξεκινήσει η υλοποίησή του, βρίσκεται δυτικά των τεμαχίων της περιοχής μελέτης, μεταξύ των οποίων διέρχεται το ένα από τα δύο ποτάμια συστήματα με χαράδρες του Ποταμού Παραμαλιού που αποτελεί μέρος της ΖΕΠ. Επίσης έχει κατασκευαστεί οδικό δίκτυο και στην συνέχεια έχει

διαπλαυνθεί για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες του Golf Resort. Μέρος του οδικού δικτύου, μήκους 1,8 χιλιομέτρων διέρχεται της ΖΕΠ.

Επιπρόσθετα έχει πρόσφατα αδειοδοτηθεί φωτοβολταϊκό πάρκο 7.5 MWp πλησίον του προτεινόμενου έργου, στα διοικητικά όρια της Σωτήρας Λεμεσού το οποίο επίσης ασκεί πίεση στην ΖΕΠ αλλά και τα είδη χαρακτηρισμού.

Σύμφωνα με το διαχειριστικό σχέδιο της περιοχής υπάρχουν ενεργές λατομικές άδειες σε 5 τεμάχια εντός της ΖΕΠ.

Έχοντας υπόψη τις υφιστάμενες πιέσεις που υπάρχουν στην ΖΕΠ είναι η θέση της Επιτροπής ότι οι αθροιστικές πιέσεις από την κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου φωτοβολταϊκού πάρκου με μεγάλη κατάληψη χώρου και εναέριο δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρισμού σε συνδυασμό με τα ήδη αδειοδοτημένα έργα στην περιοχή θα επηρεάσει αρνητικά την περιοχή NATURA 2000 και θα έχει μη αναστρέψιμες επιπτώσεις.

Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές για την περίπτωση του γύπα εφόσον με τις αυξανόμενες αναπτύξεις στην περιοχή αυξάνεται η πίεση στο είδος και έχει μειωθεί η περιοχή τροφοληψίας του και εκτιμάται ότι επιπρόσθετα έργα και υποδομές θα επιφέρουν αρνητικές μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στο είδος.

6 Συμπεράσματα

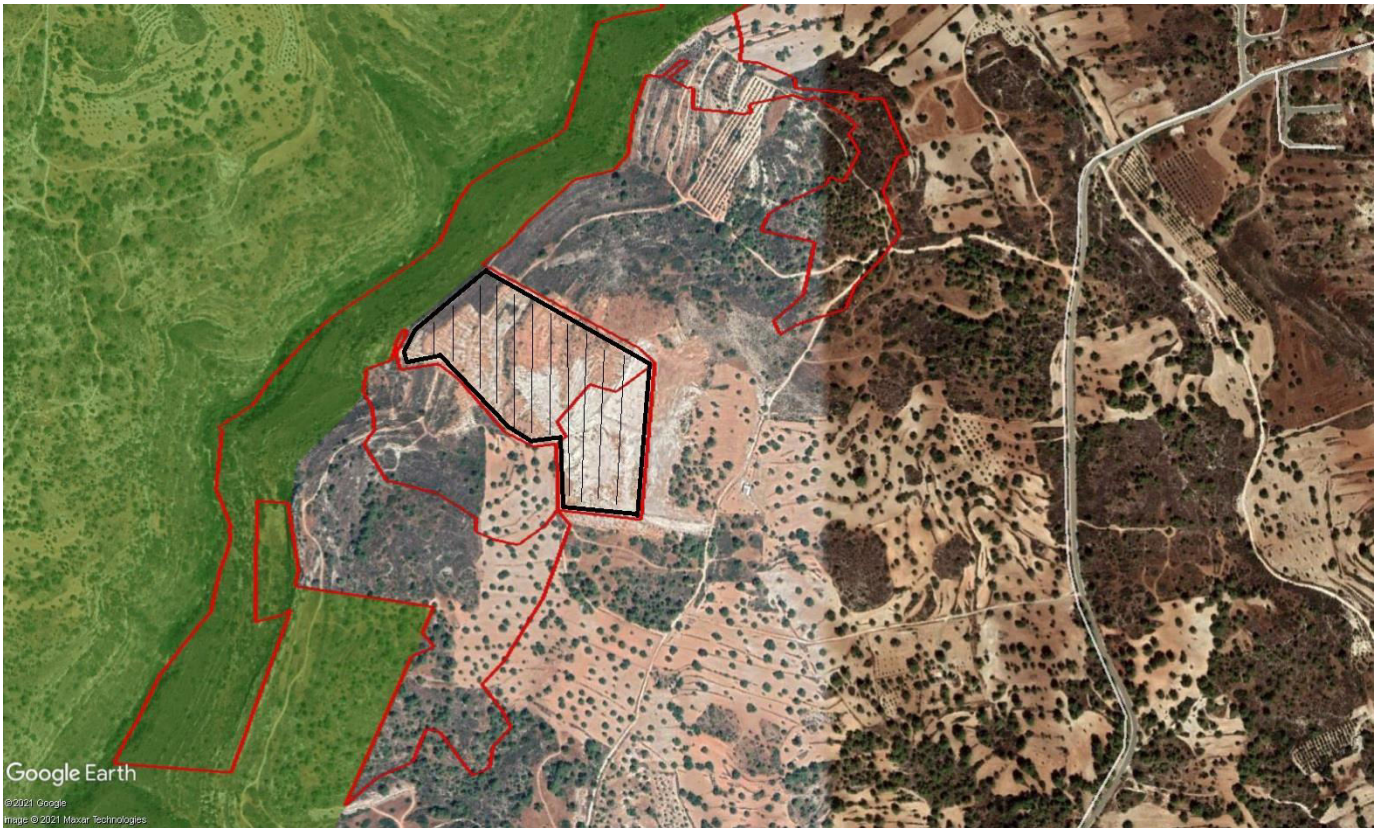
Καταληκτικά αναμένεται ότι η υλοποίηση του προτεινόμενου έργου θα έχει αρνητικές μη-αναστρέψιμες επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης της ΖΕΠ, αφού θα επηρεάσει άμεσα τα είδη καθορισμού και τους οικότοπους τους οποίους χρησιμοποιούν.

Η περιοχή έχει ήδη αρκετή πίεση από άλλα μεγάλα έργα και είναι η άποψη των μελών της Επιτροπής ότι το προτεινόμενο έργο θα προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις τόσο από το ίδιο το έργο όσο και σε συνέργεια με τα υπόλοιπα ήδη αδειοδοτημένα έργα.

Ως εκ τούτου δεν συνιστάται η αδειοδότηση του εν λόγω έργου.

7 Παραρτήματα

- 7.1 Παράρτημα 1: Χωροθέτηση προτεινόμενου έργου σε σχέση με την NATURA 2000. Με πράσινο είναι η NATURA 2000, με κόκκινο είναι τα τεμάχια και με μαύρο η χωροθέτηση

7.2 Παράρτημα 2: Επιπρόσθετα στοιχεία μελετητών

Yiannis Christodoulides

From: Nicolaidis Associates <nicol@nanda.com.cy>
Sent: 05 January 2021 10:12
To: Yiannis Christodoulides
Cc: Έλενα Στυλιανοπούλου; 'Martin Hellicar'; director@terracypria.org; info@oikologiafeeo.org; andrecws@logos.cy.net; 'Game Fund - Panicos Panayides'; hnicolaou@fd.moa.gov.cy; Πάμπος Κυριακίδης; vrapadopoulos@dfmr.moa.gov.cy
Subject: RE: Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης Φωτοβολταϊκού Πάρκου Ισχύος 4 Μwp στην Κοινότητα Σωτήρας της Επαρχίας Λεμεσού

CAUTION: THIS EMAIL ORIGINATED FROM OUTSIDE OF THE ORGANIZATION. DO NOT CLICK LINKS OR OPEN ATTACHMENTS UNLESS YOU RECOGNIZE THE SENDER AND KNOW THE CONTENT IS SAFE.

Αγαπητέ κύριε Χριστοδουλίδη,

Παρακαλώ όπως βρείτε πιο κάτω τις απαντήσεις μας σχετικά με τα ερωτήματα που μας έχετε αποστείλει.

- 1) Πως θα γίνει η σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ και που βρίσκεται ο πλησιέστερος σταθμός της ΑΗΚ; **Δεν έχουμε πληροφόρηση πως θα γίνει η σύνδεση με την ΑΗΚ. Σε αυτό το στάδιο εξέτασης της αίτησης για έκδοση Πολεοδομικής Άδειας η ΑΗΚ αποστέλλει στον αιτητή πληροφορίες που αφορούν μόνο το ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ σύνδεσης το οποίο όπως αναφέρει η ΑΗΚ στα έγγραφα της δεν είναι δεσμευτικό. Όσον αφορά τον πλησιέστερο υποσταθμό της ΑΗΚ αναμένουμε σχετική πληροφόρηση από την ΑΗΚ, την οποία θα σας αποστείλουμε μόλις έχουμε τη σχετική ενημέρωση.**
- 2) Ποια είναι η κλίση του εδάφους και πόσο μεγάλη θα είναι η ομαλοποίηση του εδάφους; **Η μέση κλίση του εδάφους είναι περίπου 8%. Η κλίση αυτή δεν είναι καθόλου αποτρεπτική από περιβαλλοντικής άποψης και δε θα απαιτηθούν σημαντικές χωματουργικές εργασίες. Οι χωματουργικές εργασίες θα περιοριστούν στην εξομάλυνση των υψομέτρων της επιφάνειας του εδάφους. Οι βάσεις των φωτοβολταϊκών πλαισίων θα γίνουν με τη χρήση πασσάλων. Η τεχνική αυτή επιτρέπει την εγκατάσταση των πλαισίων σε επικλινή επιφάνεια του εδάφους.**
- 3) Ο δρόμος που οδηγεί στο τεμάχιο της ανάπτυξης θα πρέπει να βελτιωθεί, διαπλατυνθεί κλπ.; Ο δρόμος εναλλάσσει μετόν, άσφαλο και χωματόδρομο και σε κάποια σημεία είναι πιο στενός. **Ο αιτητής δε θα προβεί σε καμία βελτίωση του οδικού δικτύου ούτε και χρειάζεται να γίνει βελτίωση για σκοπούς κατασκευής ή λειτουργίας του φωτοβολταϊκού πάρκου.**
- 4) Έχει αξιολογηθεί, και πώς, η επίπτωση στο Γύπα με δεδομένο ότι η υπό εξέταση περιοχή χρησιμοποιείται εκτεταμένα από τον εναπομείναντα πληθυσμό του είδους και με δεδομένο ότι ο στόχος διατήρησης για το είδος είναι τα 5 ζευγάρια για την γειτονική ΖΕΠ; **Σημειώνεται ότι το Φ/Β θα ανεγερθεί εκτός των ορίων της ΖΕΠ που αποτελεί το οικοσύστημα του Γύπα. Για το λόγο αυτό έχουμε την άποψη ότι δεν θα υπάρχουν επιπτώσεις για το συγκεκριμένο είδος από την παρουσία του Φ/Β πάρκου. Εξ' άλλου το εμβαδό της γης που θα χρησιμοποιηθεί για την ανέγερση του Φ/Β πάρκου είναι πολύ μικρό για να έχει οποιοσδήποτε επιπτώσεις στο συγκεκριμένο είδος. Σημειώνεται ότι κατά τις επιτόπιες επισκέψεις και τις πτηνοπαρατηρήσεις στα τεμάχια ανέγερσης του Έργου δεν εντοπίστηκε το είδος αυτό.**
- 5) Έχει ληφθεί υπόψη, και πώς, το γεγονός ότι ταΐστρα για το Γύπα βρίσκεται σε απόσταση λιγότερη από 1 χλμ. από το προτεινόμενο έργο; **Οι Σύμβουλοι δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν τις θέσεις που τοποθετούνται ταΐστρες αφού δεν υπάρχει πηγή γνωστοποίησης αυτής της πληροφόρησης. Όπως προαναφέρεται πιο πάνω και έχει σημειωθεί στη μελέτη που έχει κατατεθεί, το έργο χωροθετείται εκτός του οικοσυστήματος του Γύπα, εντός γεωργικής χρήσης. Άποψη μας είναι ότι το Φ/Β πάρκο δεν θα προκαλέσει οποιαδήποτε σημαντική οχληρία**

(θόρυβο ή συνεχή παρουσία ανθρώπων) για να εμποδίζει τους Γύτες από το να επισκέπτονται το χώρο της ταϊστρας για τροφή.

6) Πως αξιολογούνται γενικά, αλλά και για τον Γύπα ιδιαίτερα, τα σημαντικά επιπρόσθετα συσσωρευτικά έργα στην συγκεκριμένη περιοχή ΖΕΠ, και ειδικά το γήπεδο γκολφ και οι παρεμφερείς αναπτύξεις, καθώς και ο δρόμος που κατασκευάστηκε εντός της περιοχής ΖΕΠ; **Δεν εντοπίστηκαν παρεμφερείς αναπτύξεις πλησίον της ΖΕΠ και της περιοχής χωροθέτησης του Φ/Β πάρκου, καθώς και οποιεσδήποτε σημαντικές μελλοντικές αναπτύξεις, ώστε να υπάρχει αντικείμενο εξέτασης συναθροιστικών επιπτώσεων στα πλαίσια της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης. Όσον αφορά το δρόμο εντός της ΖΕΠ είναι έργο που έχει ήδη κατασκευαστεί και συνεπώς δεν υπάρχει αντικείμενο εξέτασης συναθροιστικών επιπτώσεων κατά το στάδιο κατασκευής του Φ/Β πάρκου. Επίσης το προτεινόμενο Φ/Β πάρκο βρίσκεται εκτός της ΖΕΠ και δεν δημιουργεί κατά τη λειτουργία του οποιεσδήποτε σημαντικές επιπτώσεις που συναθροιστικά θα μπορούσαν να συσχετιστούν με τη λειτουργία του δρόμου. Επιπρόσθετα, από έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί από τους συμβούλους δεν έχουν ευρεθεί οποιεσδήποτε αιτήσεις ή σχετικές άδειες για την κατασκευή γηπέδου γκολφ κοντά στην περιοχή του Φ/Β πάρκου. Το κοντινότερο γήπεδο γκολφ βρίσκεται σε απόσταση περίπου 5 χιλιομετρων και οι αιτήσεις για αδειοδότηση του έχουν κατατεθεί πριν 12 χρόνια περίπου. Έχουμε την άποψη ότι λόγω της μεγάλης απόστασης μεταξύ των δύο αναπτύξεων δεν συντρέχουν συνθήκες που να προκαλούν συναθροιστικές επιπτώσεις.**

7) Η υφιστάμενη εκχέρωση για ποιο λόγο έγινε και πότε; **Οι Σύμβουλοι παρουσίασαν δεδομένα που ήταν διαθέσιμα και παρατηρήθηκαν την περίοδο εκπόνησης της μελέτης. Οι πληροφορίες που ζητούνται με το ερώτημα αυτό δεν είναι γνωστές στους Συμβούλους.**

8) Πόση απόσταση αφήνετε από την ΖΕΠ μέχρι την χωροθέτηση των φωτοβολταϊκών; **Η απόσταση των πιο κοντινών φωτοβολταϊκών πλαισίων από τη ΖΕΠ είναι 6 μέτρα.**

9) Στο χωροταξικό σχέδιο φαίνεται να υπάρχει τουαλέτα. Πως θα γίνεται η διαχείριση των αποβλήτων; **Η διαχείριση των αποβλήτων θα γίνεται με τη χρήση σηπτικής δεξαμενής και απορροφητικού λάκκου που θα απέχουν τουλάχιστον 30 μέτρα από τη ΖΕΠ. Το προτεινόμενο σύστημα διαχείρισης υγρών αποβλήτων ουδώς θα επηρεάσει τα είδη προστασίας της ΖΕΠ.**

Panicos Nicolaides

B.Eng. Civil Engineering
M.Eng. Environmental Engineering

Managing Director

Nicolaides and Associates

Civil and Environmental Engineers & Scientists
61 Ayiou Pavlou Street
Nicosia 1107 Cyprus
T: +35722311958 F: +35722312519 E: nicol@NandA.com.cy

From: Yiannis Christodoulides <ychristodoulides@environment.moa.gov.cy>

Sent: Monday, December 21, 2020 9:11

To: Nicolaidis Associates <nicol@nanda.com.cy>

Cc: Έλενα Στυλιανοπούλου <estyliaonopoulou@environment.moa.gov.cy>; 'Martin Hellicar' <martin.hellicar@birdlifecyprus.org.cy>; director@terracypria.org; info@oikologiafeeo.org; andrecws@logos.cy.net; 'Game Fund - Panicos Panayides' <panayides.gf@cytanet.com.cy>; hnicolaou@fd.moa.gov.cy; Πάμπος Κυριακίδης <pkryiakides@environment.moa.gov.cy>; vrapadopoulos@dfmr.moa.gov.cy

Subject: Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης Φωτοβολταϊκού Πάρκου Ισχύος 4 Μωρ στην Κοινότητα Σωτήρας της Επαρχίας Λεμεσού

Προς Νικολαΐδης & Συνεργάτες Ε.Π.Ε,

Σχετικά με το πιο πάνω θέμα και σε συνέχεια της συζήτησης που έγινε στην διαδικτυακή συνεδρία στις 14 Δεκεμβρίου 2020, σας παραθέτουμε λίστα με ερωτήσεις από τα μέλη της Ad-Hoc επιτροπής.

- 1) Πως θα γίνει η σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ και που βρίσκεται ο πλησιέστερος σταθμός της ΑΗΚ;
- 2) Ποια είναι η κλίση του εδάφους και πόσο μεγάλη θα είναι η ομαλοποίηση του εδάφους;
- 3) Ο δρόμος που οδηγεί στο τεμάχιο της ανάπτυξης θα πρέπει να βελτιωθεί, διαπλατυνθεί κλπ.; Ο δρόμος εναλλάσσει μπετόν, ασφάλτο και χωματόδρομο και σε κάποια σημεία είναι πιο στενός.
- 4) Έχει αξιολογηθεί, και πώς, η επίπτωση στο Γύπα με δεδομένο ότι η υπό εξέταση περιοχή χρησιμοποιείται εκτεταμένα από τον εναπομείναντα πληθυσμό του είδους και με δεδομένο ότι ο στόχος διατήρησης για το είδος είναι τα 5 ζευγάρια για την γειτονική ΖΕΠ;
- 5) Έχει ληφθεί υπόψη, και πώς, το γεγονός ότι ταΐστρα για το Γύπα βρίσκεται σε απόσταση λιγότερη από 1 χλμ. από το προτεινόμενο έργο;
- 6) Πως αξιολογούνται γενικά, αλλά και για τον Γύπα ιδιαίτερα, τα σημαντικά επιπρόσθετα συσσωρευτικά έργα στην συγκεκριμένη περιοχή ΖΕΠ, και ειδικά το γήπεδο γκολφ και οι παρεμφερείς αναπτύξεις, καθώς και ο δρόμος που κατασκευάστηκε εντός της περιοχής ΖΕΠ;
- 7) Η υφιστάμενη εκχέρσωση για ποιο λόγο έγινε και πότε;
- 8) Πόση απόσταση αφήνετε από την ΖΕΠ μέχρι την χωροθέτηση των φωτοβολταϊκών;
- 9) Στο χωροταξικό σχέδιο φαίνεται να υπάρχει τουαλέτα. Πως θα γίνεται η διαχείριση των αποβλήτων;

Στην διάθεση σας για οποιοσδήποτε διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,
Γιάννης Χριστοδουλίδης
Για Διευθυντή

Yiannis Christodoulides | Environment Officer | Environment Department | Ministry of Agriculture, Rural Development and Environment |
1498 Nicosia CYPRUS | Tel.+357 22408915 | Fax.+357 22774945 | Email: ychristodoulides@environment.moa.gov.cy

7.3 Παράρτημα 3: Απόψεις μελών Ad-Hoc Επιτροπής

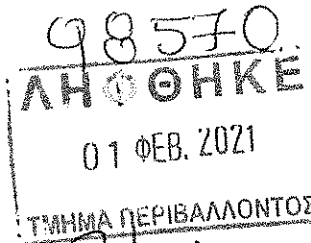

2.15.004 051.001.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αρ. Φακ.: 2.10.002.03/8
Τηλ.: 22805532
Τέλεφαξ : 22805542
E-mail: hnicolaou@fd.moa.gov.cy

1/2/21

ΕΞΤ/Δεσίου

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ
1414 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

10
3.2.21

Γιαύων

28 Ιανουαρίου, 2021

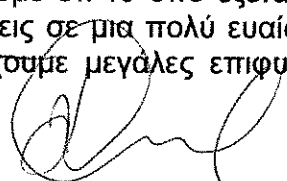
Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, ✓

Απόψεις για την κατασκευή Φ/Β Πάρκου ισχύος 4000 κWp στη κοινότητα Σωτήρας Λεμεσού στα όρια της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Ποταμός Παραμαλιού»

Αναφέρομαι στην ηλεκτρονική σας επιστολή, ημερ. 15.01.2021, σχετικά με το πιο πάνω θέμα και σε συνέχεια της συνάντησης της Ad hoc Επιτροπής στις 14 Δεκεμβρίου 2020 για παρουσίαση και συζήτηση της μελέτης, καθώς και των συμπληρωματικών στοιχείων που έχουν σταλεί από τους μελετητές, παραθέτω και γραπτώς τις απόψεις του Τμήματος Δασών:

- I. Πρόκειται για μεγάλο μέγεθος έργο το οποίο εφάπτεται στη Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Ποταμός Παραμαλιού», για την οποία στα είδη καθορισμού μεταξύ άλλων περιλαμβάνεται ο γύπας (*Gyps fulvus*), ο σπιζαετός (*Aquila fasciata*) και η αετογερακίνα (*Buteo rufinus*) τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I της οδηγίας 2009/147/ΕΚ.
- II. Η περιοχή αποτελούσε στο παρελθόν περιοχή φωλαιοποίησης του Γύπα ο οποίος σήμερα βρίσκεται στα όρια της εξαφάνισης και γίνονται προσπάθειες ανάκαμψης του πληθυσμού του τόσο στα πλαίσια Ευρωπαϊκών συγχρηματοδοτούμενων έργων όσο και με κρατικά κονδύλια. Επίσης η συγκεκριμένη ΖΕΠ αποτελεί χώρο φωλαιοποίησης και τροφοληψίας των άλλων δύο ειδών που αναφέρονται πιο πάνω.
- III. Στην ευρύτερη περιοχή έχουν ήδη αδειοδοτηθεί τέσσερα έργα, ένα φωτοβολταϊκό πάρκο ισχύος 11 MW, δύο γήπεδα γκολφ και ένας δρόμος πρόσβασης.

2. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παραμέτρους, θεωρούμε ότι το υπό εξέταση έργο λόγω μεγέθους και χωροθέτησης, θα έχει αρνητικές επιπτώσεις σε μια πολύ ευαίσθητη περιοχή όπως είναι η συγκεκριμένη ΖΕΠ και ως εκ τούτου έχουμε μεγάλες επιφυλάξεις για την αδειοδότηση του.

(Χάρης Νικολάου)
για Διευθυντή Τμήματος Δασών

Yiannis Christodoulides

From: Game Fund - Panicos Panayides <panayides.gf@cytanet.com.cy>
Sent: 27 January 2021 10:28
To: Lefkios Sergides; Elena Erotokritou; 'Martin Hellicar'; andrecws@logos.cy.net; vrapadopoulos@dfmr.moa.gov.cy; cyflora@outlook.com
Cc: dzavrou@environment.moa.gov.cy; info@oikologiafeeo.org; director@dfmr.moa.gov.cy; 'Director'; birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy; Skevi Symeonidou; director.thira@cytanet.com.cy; andrecws@gmail.com; 'Eleni Stylianopoulou'; iconstantinou@environment.moa.gov.cy; mmarcou@dfmr.moa.gov.cy; hnicolaou@fd.moa.gov.cy; ychristodoulides@environment.moa.gov.cy; 'Pambos Kyriakides'; dkoutroukides@environment.moa.gov.cy; Thira HQ
Subject: Re: Κατασκευή και λειτουργία Φωτοβολταϊκού Πάρκου, ισχύος 4000 kWp, στην Κοινότητα Σωτήρας Λεμεσού (LEM/001608/2018)

CAUTION: THIS EMAIL ORIGINATED FROM OUTSIDE OF THE ORGANIZATION. DO NOT CLICK LINKS OR OPEN ATTACHMENTS UNLESS YOU RECOGNIZE THE SENDER AND KNOW THE CONTENT IS SAFE.

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα του ηλεκτρονικού σας ταχυδρομείου ημερομηνίας 15.1.2021, λαμβάνοντας υπόψη την μελέτη και τα συμπληρωματικά στοιχεία που στάληκαν σας πληροφορώ τα ακόλουθα:

- 1) Το έργο χωροθετείται σε μία ευαίσθητη περιοχή για τον γύπα. Το έργο βρίσκεται επίσης σε κοντινή απόσταση από ταΐστρα που έχει τοποθετηθεί ειδικά για το είδος.
- 2) Η περιοχή είναι επίσης σημαντική για όλα τα είδη χαρακτηρισμού, ενώ στην περιοχή ΖΕΠ εφαρμόζονται δράσεις διατήρησης των ειδών είτε με εθνικούς πόρους είτε στα πλαίσια ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- 3) Με τυχόν υλοποίηση των έργου θα υπάρξει αλλαγή της χρήσης γης καθώς και κατακερματισμός και μείωση του ωφέλιμου βιότοπου για τα είδη.
- 4) Τόσο εντός της περιοχής ΖΕΠ όσο και εκτός (εφάπτονται) έχουν αδειοδοτηθεί ή/και κατασκευαστεί σημαντικός αριθμός έργων, ορισμένα με αρνητικές και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις. Π.χ. δρόμος Παραμαλιού, 2 γήπεδα γκολφ, 1 άλλο μεγάλο ΦΠ κλπ. Όλα τα πιο πάνω έργα επιδρούν αρνητικά και αθροιστικά στην εν λόγω περιοχή και αυξάνουν τις πιέσεις οι οποίες υφίστανται για την περιοχή.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω δεν συστήνουμε στην αδειοδότηση του εν λόγω έργου.

Ταμείο Θήρας - Game & Fauna Dept.
Υπουργείο Εσωτερικών - Ministry of the Interior
tel: 00 357 22 560 113
fax: 00 357 22 560 114

On 22/01/2021 2:30 pm, Lefkios Sergides wrote:

Έλενα Καλησπέρα

Κατασκευή και λειτουργία Φωτοβολταϊκού Πάρκου, ισχύος 4000 kWp, στην Κοινότητα Σωτήρας Λεμεσού (ΛΕΜ/001608/2018)- Θέσεις Terra Cypria

Με βάση τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεση μας στα πλαίσια και του προγράμματος LIFE for Vultures που είμαστε εταίροι, αλλά και προηγούμενων καταγραφών-παρακολουθήσεων που παρουσίασαν οι συνάδελφοι στη συνεδρία αλλά και σε προηγούμενες επιστολές, φαίνεται ότι το συγκεκριμένο πάρκο βρίσκεται εντός της περιοχής που χρησιμοποιεί ο γύπας (είδος καθορισμού της ΖΕΠ) για τροφοληψία και δίπλα από την περιοχή Natura 2000.

Θα ήθελα να σημειώσω ότι τα όρια μιας περιοχής Natura 2000 δεν έχουν ως στόχο να αποτελούν μια γραμμή όπου εντός υπάρχουν απαγορεύσεις και εκτός χαλαρώσεις. Αυτό τονίζεται και σε ερμηνευτικούς οδηγούς που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το Άρθρο 6 και ειδικά για το 6.3 και 6.4 που επεξηγεί τη διαδικασία της δέουσας εκτίμησης (appropriate assessment) .

Για τα πουλιά και για είδη με μεγάλο εύρος εξάπλωσης όπως ο γύπας, είναι νομίζω ξεκάθαρο ότι η τοποθέτηση ενός μεγάλου φωτοβολταϊκού δίπλα από τα όρια της ΖΕΠ και εντός της περιοχής που χρησιμοποιείται για τροφοληψία, με βάση τα στοιχεία που ήδη παρουσιάστηκαν, θα πρέπει να εξεταστεί με μεγάλη ευαισθησία και με βάση την αρχή της πρόληψης. Αυτό φαίνεται να απορρέει και από το πνεύμα του Άρθρου 4.4 (2^η πρόταση) της οδηγίας των πουλιών που σημειώνει : «*Τα κράτη μέλη θα προσπαθήσουν, επίσης, να αποφύγουν τη ρύπανση ή τη φθορά των οικοτόπων και έξω από τις ζώνες προστασίας*».

Επιπλέον των ποιο πάνω με ανησυχεί ότι, όπως φαίνεται και από τους χάρτες, το προτεινόμενο έργο βρίσκεται κοντά στην ταϊστρα για γύπες που υπάρχει εντός της περιοχής ΖΕΠ.

Ένα άλλο ανησυχητικό κομμάτι είναι οι συναθροίσιμες επιπτώσεις στην όλη ΖΕΠ μαζί με άλλα έργα στην περιοχή όπως το αδειοδοτημένο γήπεδο γκολφ με οικιστικές αναπτύξεις, το άλλο φ/β που εξετάσαμε πριν λίγο καιρό αλλά και το δρόμο που οδηγεί στο γήπεδο γκολφ. Φαίνεται, κατά την άποψη μου, ότι η περιοχή δέχεται διάφορες πιέσεις και θα πρέπει να εξεταστεί, αν οι πιέσεις από όλα τα έργα μαζί, επηρεάζουν σημαντικά τόσο τους γύπες αλλά και άλλα είδη χαρακτηρισμού.

Πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψιν ότι στο παρόν στάδιο βρίσκεται προσπάθεια για ανάκαμψη του πληθυσμού του γύπα, τόσο με εθνικά μέσα αλλά και με Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα, ο οποίος βρίσκεται σε κρίσιμα χαμηλά επίπεδα στην Κύπρο. Ως εκ τούτου οι όποιες

Yiannis Christodoulides

From: Lefkios Sergides <director@terracypria.org>
Sent: 22 January 2021 14:31
To: Elena Erotokritou; 'Martin Hellicar'; andrecws@logos.cy.net; panayides.gf@cytanet.com.cy; vpapadopoulos@dfmr.moa.gov.cy; cyflora@outlook.com
Cc: dzavrou@environment.moa.gov.cy; info@oikologiafeeo.org; director@dfmr.moa.gov.cy; 'Director'; birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy; Skevi Symeonidou; director.thira@cytanet.com.cy; andrecws@gmail.com; 'Eleni Stylianopoulou'; iconstantinou@environment.moa.gov.cy; mmarcou@dfmr.moa.gov.cy; hnicolaou@fd.moa.gov.cy; ychristodoulides@environment.moa.gov.cy; 'Pambos Kyriakides'; dkoutroukides@environment.moa.gov.cy; Skevi Symeonidou
Subject: RE: Κατασκευή και λειτουργία Φωτοβολταϊκού Πάρκου, ισχύος 4000 kWp, στην Κοινότητα Σωτήρας Λεμεσού (LEM/001608/2018)

CAUTION: THIS EMAIL ORIGINATED FROM OUTSIDE OF THE ORGANIZATION. DO NOT CLICK LINKS OR OPEN ATTACHMENTS UNLESS YOU RECOGNIZE THE SENDER AND KNOW THE CONTENT IS SAFE.

Έλενα Καλησπέρα

Κατασκευή και λειτουργία Φωτοβολταϊκού Πάρκου, ισχύος 4000 kWp, στην Κοινότητα Σωτήρας Λεμεσού (LEM/001608/2018)- Θέσεις Terra Cypria

Με βάση τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεση μας στα πλαίσια και του προγράμματος LIFE for Vultures που είμαστε εταίροι, αλλά και προηγούμενων καταγραφών-παρακολουθήσεων που παρουσίασαν οι συνάδελφοι στη συνεδρία αλλά και σε προηγούμενες επιστολές, φαίνεται ότι το συγκεκριμένο πάρκο βρίσκεται εντός της περιοχής που χρησιμοποιεί ο γύπας (είδος καθορισμού της ΖΕΠ) για τροφοληψία και δίπλα από την περιοχή Natura 2000.

Θα ήθελα να σημειώσω ότι τα όρια μιας περιοχής Natura 2000 δεν έχουν ως στόχο να αποτελούν μια γραμμή όπου εντός υπάρχουν απαγορεύσεις και εκτός χαλαρώσεις. Αυτό τονίζεται και σε ερμηνευτικούς οδηγούς που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το Άρθρο 6 και ειδικά για το 6.3 και 6.4 που επεξηγεί τη διαδικασία της δέουσας εκτίμησης (appropriate assessment) .

Για τα πουλιά και για είδη με μεγάλο εύρος εξάπλωσης όπως ο γύπας, είναι νομίζω ξεκάθαρο ότι η τοποθέτηση ενός μεγάλου φωτοβολταϊκού δίπλα από τα όρια της ΖΕΠ και εντός της περιοχής που χρησιμοποιείται για τροφοληψία, με βάση τα στοιχεία που ήδη παρουσιάστηκαν, θα πρέπει να εξεταστεί με μεγάλη ευαισθησία και με βάση την αρχή της πρόληψης. Αυτό φαίνεται να απορρέει και από το πνεύμα του Άρθρου 4.4 (2^η πρόταση) της οδηγίας των πουλιών που σημειώνει : «*Τα κράτη μέλη θα προσπαθήσουν, επίσης, να αποφύγουν τη ρύπανση ή τη φθορά των οικοτόπων και έξω από τις ζώνες προστασίας*».

Επιπλέον των ποιο πάνω με ανησυχεί ότι, όπως φαίνεται και από τους χάρτες, το προτεινόμενο έργο βρίσκεται κοντά στην ταΐστρα για γύπες που υπάρχει εντός της περιοχής ΖΕΠ.

Ένα άλλο ανησυχητικό κομμάτι είναι οι συναθροίστερες επιπτώσεις στην όλη ΖΕΠ μαζί με άλλα έργα στην περιοχή όπως το αδειοδοτημένο γήπεδο γκολφ με οικιστικές αναπτύξεις, το άλλο φ/β που εξετάσαμε πριν λίγο καιρό αλλά και το δρόμο που οδηγεί στο γήπεδο γκολφ. Φαίνεται, κατά την άποψη μου, ότι η περιοχή δέχεται διάφορες πιέσεις και θα πρέπει να εξεταστεί, αν οι πιέσεις από όλα τα έργα μαζί, επηρεάζουν σημαντικά τόσο τους γύπες αλλά και άλλα είδη χαρακτηρισμού.

Πρέπει επίσης να λάβουμε υπόψιν ότι στο παρόν στάδιο βρίσκεται προσπάθεια για ανάκαμψη του πληθυσμού του γύπα, τόσο με εθνικά μέσα αλλά και με Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα, ο οποίος βρίσκεται σε κρίσιμα χαμηλά επίπεδα στην Κύπρο. Ως εκ τούτου οι όποιες ενέργειες λαμβάνουν χώρα ειδικά κοντά και μέσα στις περιοχές που καθορίστηκαν ως προστατευόμενες για το είδος, θα πρέπει να τυγχάνουν ιδιαίτερης προσοχής ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θα υπάρχει πιθανότητα να δρουν αντίθετα με τις δράσεις ενίσχυσης και προστασίας του είδους

Με βάση τα ποιο πάνω δεν συμφωνώ με τη χωροθέτηση του φ/β στην συγκεκριμένη περιοχή αλλά την εξεύρεση εναλλακτικής χωροθέτησης.

Τονίζω για ακόμα μια φορά ότι ως Ίδρυμα τασσόμαστε υπέρ των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και την χρησιμοποίηση τους για όσο το δυνατόν περισσότερη απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Η δημιουργία ενός ουσιαστικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ που αντιλαμβάνομαι ότι θα γίνει στους επόμενους μήνες αναμένουμε ότι θα καθορίσει τις καλύτερες περιοχές χωροθέτησης ώστε να αποφεύγονται πιθανές υποβαθμίσεις άλλων σημαντικών παραμέτρων όπως πχ τη βιοποικιλότητα.

Παραμένω στη διάθεση σας σε περίπτωση που χρειάζεστε περισσότερες διευκρινίσεις

Με εκτίμηση

Λεύκιος

Λεύκιος Σεργίδης

Εκτελεστικός Διευθυντής

Terra Cypria-το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος

p: +357 25320034

f: +357 25320036

W: www.terracypria.org e: director@terracypria.org

From: Elena Erotokritou <eerotokritou@environment.moa.gov.cy>

Sent: 15 January 2021 11:27

To: 'Martin Hellicar' <martin.hellicar@birdlifecyprus.org.cy>; Lefkios Sergides <director@terracypria.org>; andrecws@logos.cy.net; panayides.gf@cytanet.com.cy; vpapadopoulos@dfmr.moa.gov.cy; cyflora@outlook.com

Cc: dzavrou@environment.moa.gov.cy; info@oikologiafeeo.org; director@dfmr.moa.gov.cy; 'Director' <director@fd.moa.gov.cy>; birdlifecyprus@birdlifecyprus.org.cy; Skevi Symeonidou <info@terracypria.org>; director.thira@cytanet.com.cy; andrecws@gmail.com; 'Eleni Stylianopoulou'

<estylianopoulou@environment.moa.gov.cy>; iconstantinou@environment.moa.gov.cy; mmarcou@dfmr.moa.gov.cy; hnicolaou@fd.moa.gov.cy; ychristodoulides@environment.moa.gov.cy; 'Pambos Kyriakides' <pkyriakides@environment.moa.gov.cy>; dkoutroukides@environment.moa.gov.cy

Subject: Κατασκευή και λειτουργία Φωτοβολταϊκού Πάρκου, ισχύος 4000 kWp, στην Κοινότητα Σωτήρας Λεμεσού (LEM/001608/2018)

Importance: High

Αγαπητοί συνάδελφοι

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΜΚΟ)

Γεωργίου Σεφέρη 4B, 1076 Λευκωσία / Τ.Θ. 28539, 2080 Λευκωσία, Τηλέφωνο: 22313750 / 22879240,
Τηλεομοιότυπο: 22879241, Ηλεκτρ. διεύθυνση: info@opok.org.cy | Ιστοσελίδα: www.oikologiafeeo.org

Επείγον – Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Σάββατο, 16 Ιανουαρίου 2021

Προς:

- Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, κ. Κώστα Χατζηπαναγιώτου

Κοινοποίηση:

- Μέλη της Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Αγαπητέ κ. Χατζηπαναγιώτου,

Θέμα: Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης στη Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) Ποταμός Παραμαλίου (CY5000009) από την κατασκευή και λειτουργία φωτοβολταϊκού πάρκου, συνολικής ισχύος 4000 kWp (4 MW), στην κοινότητα Σωτήρας της επαρχίας Λεμεσού (αρ. αίτησης χορήγησης πολεοδομικής άδειας ΛΕΜ/001608/2018)

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, επιθυμώ να αναφέρω τα ακόλουθα:

1. Το προτεινόμενο έργο αφορά την κατασκευή και λειτουργία φωτοβολταϊκού πάρκου της εταιρείας TXMN Energy Ltd, στην τοποθεσία Κοκκινόγη, στην κοινότητα Σωτήρας της επαρχίας Λεμεσού. Η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου περιλαμβάνει τα τεμάχια 126 και τμήμα του τεμαχίου 198 – το οποίο σύμφωνα με την Γεωπύλη Inspire του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας του Υπουργείου Εσωτερικών αποτελεί κρατική χαλίτικη γη – στο Φύλλο / Σχέδιο 53/35. Το συνολικό εμβαδόν των τεμαχίων ανέγερσης του προτεινόμενου έργου ανέρχεται στα 322,058 τ.μ. (τεμάχιο 126 έκτασης 18,395 τ.μ. και τεμάχιο 198 έκτασης 303,123 τ.μ.). Το προτεινόμενο φωτοβολταϊκό πάρκο θα έχει συνολική ισχύ 4,000 kWp (4 MW) και θα αποτελείται από 14,472 πλαίσια ισχύος 275 Wp το καθένα.
2. Το προτεινόμενο έργο εφάπτεται με την περιοχή του Δικτύου Natura 2000 Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) Ποταμός Παραμαλίου (CY5000009), η οποία κηρύχθηκε τον Μάρτιο 2008 από τον Υπουργό Εσωτερικών, με βάση τις πρόνοιες της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (πρώην Οδηγία 79/409/ΕΟΚ), καθώς και των περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμων του 2003 έως 2017. Τα 18 είδη καθορισμού της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου περιλαμβάνουν:
  - 6 είδη πτηνοπανίδας που χρησιμοποιούν την περιοχή ΖΕΠ για φωλεοποίηση: Σπιζαετός (*Aquila fasciata*), Διπλογέρακο (*Buteo rufinus*), Ζάνος (*Falco peregrinus*), Κράγκα (*Coracias garrulus*), Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*) και Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cypriaca*).
  - 1 είδος πτηνοπανίδας που χρησιμοποιεί την περιοχή ΖΕΠ για τροφοληψία: Πυρόχρους Γύπας (*Gyps fulvus*).
  - 11 είδη πτηνοπανίδας που χρησιμοποιούν την περιοχή ΖΕΠ κατά την αποδημία ως μεταναστευτικό πέρασμα: Γερανός (*Grus grus*), Νυφογερανός (*Grus virgo*), Μαυροφάλκονο (*Falco vespertinus*), Μελισσοσιάχινο (*Pernis apivorus*), Γυπογεράκα (*Milvus migrans*), Βαλτοσιάχινο (*Circus aeruginosus*), Ασπροσιάχινο (*Circus macrourus*), Καμποσιάχινο (*Circus pygargus*), Ορνιθοσιάχινο (*Circus cyaneus*), Γερακίνα (*Buteo buteo*) και Κιρκινέζι (*Falco naumanni*).

Επιπρόσθετα, 2 ακόμη σημαντικά φωλεάζοντα είδη πτηνοπανίδας συγκαταλέγονται στους στόχους διατήρησης της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, το Θουπί (*Otus scops cyprius*) και το Νυχτοπούλι (*Caprimulgus europaeus*).

"Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Αμα δε σωθεί εγώ θα φτάνω". Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*

3. Το προτεινόμενο έργο εφάπτεται επίσης με τη Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠ) Ποταμός και Κοιλιάδα Παραμαλίου (12025), η οποία καθορίστηκε το 2014 από τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο Κύπρου (BirdLife Cyprus), με βάση τα επιστημονικά κριτήρια του BirdLife International. Τα είδη χαρακτηρισμού της ΣΠΠ Ποταμός και Κοιλιάδα Παραμαλίου (12025) περιλαμβάνουν το Μαυροφάλκονο (*Falco vespertinus*), την Κράγκα (*Coracias garrulus*), τον Γερανό (*Grus grus*), τον Νυφογερανό (*Grus virgo*), τον Τρυπομάζη (*Sylvia melanothorax*) και την Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cypriaca*).
4. Όπως αναφέρεται στη «Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης από την Κατασκευή και Λειτουργία Φωτοβολταϊκού Πάρκου Συνολικής Ισχύος 4,000 kWp στην Κοινότητα Σωτήρας της Επαρχίας Λεμεσού», η οποία υποβλήθηκε τον Αύγουστο 2020: «Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, πραγματοποιήθηκαν 10 ημερήσιες επιτόπιες παρατηρήσεις πτηνοπανίδας. Οι ακριβείς ημερομηνίες πτηνοπαρατηρήσεων πραγματοποιήθηκαν στις 04.05.2020, 07.05.2020, 12.05.2020, 16.05.2020, 23.05.2020, 02.06.2020, 08.06.2020, 17.06.2020, 21.06.2020 και 25.06.2020» (σελ. 11). Οι 10 επιτόπιες παρατηρήσεις και καταγραφές πεδίου διεξήχθησαν από τις αρχές Μαΐου μέχρι τα τέλη Ιουνίου και δεν καλύπτουν επαρκώς κανένα από τα 11 είδη αποδημητικών ειδών καθορισμού της ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, τα οποία χρησιμοποιούν την περιοχή ΖΕΠ κατά την αποδημία ως μεταναστευτικό πέρασμα. Ως εκ τούτου, η μελέτη δεν είναι πλήρης και επαρκής. Ειδικότερα:
- Ο Γερανός περνά σε σημαντικούς αριθμούς στην αποδημία, κυρίως το φθινόπωρο, και απαντάται και το χειμώνα σε μικρούς αριθμούς. Στην Κύπρο, το είδος παρατηρείται κυρίως Σεπτέμβριο και Οκτώβριο (πιο σπάνια Αύγουστο και Νοέμβριο) και επίσης την άνοιξη (Μάρτιο-Απρίλιο), ενώ μικροί αριθμοί παρατηρούνται και το χειμώνα. Ο Γερανός είναι είδος προτεραιότητας για την ΕΕ, καθότι περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας για τα Πουλιά (2009/147/ΕΚ), και στην περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου παρατηρούνται τακτικά 100 – 2,000 άτομα του είδους κατά την αποδημία.
  - Ο Νυφογερανός περνά σε σημαντικούς αριθμούς στην αποδημία, κυρίως το φθινόπωρο (τέλη Αυγούστου – αρχές Σεπτεμβρίου, σπάνια μέχρι και το Οκτώβριο). Κύριος σταθμός για το είδος στην Κύπρο είναι το Ακρωτήρι Λεμεσού, αλλά καταγράφεται τακτικά και στην περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, όπου παρατηρούνται τακτικά 50-400 άτομα του είδους κατά τη φθινοπωρινή αποδημία. Αν και δεν είναι είδος του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας για τα Πουλιά (2009/147/ΕΚ), ο Νυφογερανός περνά από την Κύπρο σε σημαντικούς αριθμούς και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο συγκαταλέγεται στα είδη καθορισμού. Σημειώνεται ότι η Κύπρος αποτελεί το μόνο κράτος μέλος της ΕΕ που φιλοξενεί Νυφογερανούς.
  - Το Μαυροφάλκονο είναι παγκοσμίως απειλούμενο είδος και είδος προτεραιότητας για την ΕΕ, το οποίο συγκαταλέγεται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας για τα Πουλιά (2009/147/ΕΚ). Δεν φωλιάζει στην Κύπρο, αλλά περνά από το νησί μας σε σημαντικούς αριθμούς κατά τη μετανάστευση, την Άνοιξη (Απρίλιο-Μάιο) και ιδιαίτερα το Φθινόπωρο (Σεπτέμβριο-Οκτώβριο). Βάσει καταγραφών του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου και της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, υπολογίζεται ότι στην περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου περνούν τακτικά 100-750 άτομα του είδους κατά την αποδημία. Οι αριθμοί του Μαυροφάλκονου στην περιοχή ΖΕΠ είναι μεγαλύτεροι το φθινόπωρο παρά την άνοιξη. Το Μαυροφάλκονο χρησιμοποιεί τους βιότοπους της ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου για τροφοληψία και για ξεκούραση, για να μπορέσει να ολοκληρώσει με επιτυχία το αποδημητικό του ταξίδι από και προς τους χώρους φωλεοποίησης του.
  - Τα δε υπόλοιπα 8 είδη μεταναστευτικών αρπακτικών πουλιών καθορισμού (Μελισσοσιάχινο, Γυπογεράκα, Βαλτοσιάχινο, Ασπροσιάχινο, Καμποσιάχινο, Ορنيθοσιάχινο, Γερακίνα και Κιρκινέζι) φωλιάζουν σε Ευρώπη και Ασία και περνούν από την περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου σε σημαντικούς αριθμούς, κυρίως κατά το φθινόπωρο, χρησιμοποιώντας την περιοχή για τροφοληψία ή/και ξεκούραση. Σύμφωνα με το «Διαχειριστικό Σχέδιο της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου», το οποίο εγκρίθηκε και δημοσιεύτηκε τον Σεπτέμβριο 2016, και βάσει των καταγραφών του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου και της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, υπολογίζεται ότι περνούν τακτικά 250-1,000 αρπακτικά κατά την αποδημία από την περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου κατά το φθινόπωρο. Η κύρια περίοδος του περάσματος των μεταναστευτικών ειδών αρπακτικών πουλιών καθορισμού είναι το φθινόπωρο (τέλη Αυγούστου – αρχές Νοεμβρίου) και δευτερευόντως η άνοιξη (αρχές Μαρτίου – τέλη Μαΐου), οπότε περνούν σε μικρότερους αριθμούς.

5. Στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου απαντώνται τουλάχιστον 2 από τα 6 είδη αγρίων πτηνών καθορισμού που φωλιάζουν στην περιοχή ΖΕΠ και συγκεκριμένα τα ενδημικά είδη της Κύπρου, Σκαλιφούρτα και Τρυπομάζης, τα οποία φωλιάζουν μόνο στην Κύπρο και πουθενά αλλού στο κόσμο. Και τα 2 ενδημικά αυτά είδη αγρίων πτηνών καθορισμού περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας για τα Πουλιά (2009/147/ΕΚ). Επιπλέον, στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου απαντώνται και τα 2 σημαντικά φωλεάζοντα είδη αγρίων πτηνών που συγκαταλέγονται στους στόχους διατήρησης της προστατευόμενης περιοχής, το Θουπί και το Νυχτοπούλι. Συνεπώς, το προτεινόμενο έργο αναμένεται να έχει άμεσες επιπτώσεις σε ορισμένους από τους στόχους διατήρησης της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου. Εκφράζεται επίσης επιφύλαξη για τυχόν επηρεασμό των 3 σημαντικών αρπακτικών ειδών αγρίων πτηνών καθορισμού που φωλιάζουν στην περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου (Σπιζαετός, Διπλογέρακο και Ζάνος), καθότι δεν είναι γνωστή η εγγύτητα των περιοχών φωλεοποίησης τους με την περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου. Στο σημείο αυτό, σημειώνεται ότι έχω εγείρει σχετικό ερώτημα κατά τη διάρκεια της τελευταίας συνεδρίασης της Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 14.12.2020, το οποίο όμως δεν έχει απαντηθεί. Παράλληλα, σημειώνεται ότι η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου αποτελεί σημαντική περιοχή τροφοληψίας και κουρνιάσματος του σπάνιου, κρισίμως κινδυνεύοντος και αυστηρά προστατευόμενου είδους στην Κύπρο του Πυρόχρου Γύπα, ταΐστρα του οποίου βρίσκεται σε απόσταση μόλις 700 μ.
6. Σύμφωνα επίσης με τη Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης: «Γενικά κρίνεται ότι η περιοχή βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση, υπάρχουν όμως προβλήματα που αφορούν την όχληση, τον κατακερματισμό των βιοτόπων και την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Ιδιαίτερα σημαντική δυνητική απειλή για την περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου αποτελεί η πρόθεση για τη δημιουργία 2 γηπέδων γκολφ και συνοδών έργων – εγκαταστάσεων στις παρυφές της περιοχής ΖΕΠ» (σελ. 30). Επιπλέον, όπως αναφέρεται στα συμπληρωματικά στοιχεία, ημερομηνίας 05.01.2021, «δεν εντοπίστηκαν παρεμφερείς αναπτύξεις πλησίον της ΖΕΠ και της περιοχής χωροθέτησης του φωτοβολταϊκού πάρκου, καθώς και οποιεσδήποτε σημαντικές μελλοντικές αναπτύξεις, ώστε να υπάρχει αντικείμενο εξέτασης συναθροιστικών επιπτώσεων στα πλαίσια της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης. Όσον αφορά το δρόμο εντός της ΖΕΠ είναι έργο που έχει ήδη κατασκευαστεί και συνεπώς δεν υπάρχει αντικείμενο εξέτασης συναθροιστικών επιπτώσεων κατά το στάδιο κατασκευής του φωτοβολταϊκού πάρκου. Επίσης το προτεινόμενο φωτοβολταϊκό πάρκο βρίσκεται εκτός της ΖΕΠ και δεν δημιουργεί κατά τη λειτουργία του οποιεσδήποτε σημαντικές επιπτώσεις που συναθροιστικά θα μπορούσαν να συσχετιστούν με τη λειτουργία του δρόμου. Επιπρόσθετα, από έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί από τους συμβούλους δεν έχουν ευρεθεί οποιεσδήποτε αιτήσεις ή σχετικές άδειες για την κατασκευή γηπέδου γκολφ κοντά στην περιοχή του φωτοβολταϊκού πάρκου. Το κοντινότερο γήπεδο γκολφ βρίσκεται σε απόσταση περίπου 5 χιλιομέτρων και οι αιτήσεις για αδειοδότηση του έχουν κατατεθεί πριν 12 χρόνια περίπου». Ως εκ τούτου, οι μελετητές «έχουν την άποψη ότι λόγω της μεγάλης απόστασης μεταξύ των δύο αναπτύξεων δεν συντρέχουν συνθήκες που να προκαλούν συναθροιστικές επιπτώσεις». Με βάση τα πιο πάνω, η εκτίμηση σωρευτικών επιπτώσεων αξιολογείται ως ελλιπής και ανεπαρκής, καθότι λαμβάνεται υπόψη μόνο η αδειοδότηση δύο γηπέδων γκολφ με παρεμφερείς οικιστικές και εμπορικές αναπτύξεις, τα οποία εφάπτονται με την περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου. Σημειώνεται ότι το πρώτο γήπεδο γκολφ με παρεμφερείς οικιστικές και εμπορικές αναπτύξεις βρίσκεται ήδη υπό κατασκευή (Eagle Pine Golf Resort της εταιρείας Aristo Developers στις κοινότητες Παραμαλίου και Αγίου Αμβροσίου), ενώ η πολεοδομική άδεια του δεύτερου γηπέδου γκολφ με παρεμφερείς οικιστικές και εμπορικές αναπτύξεις έχει λήξει, χωρίς αυτό να αφαιρεί το δικαίωμα του αιτητή να επανέλθει στο μέλλον με νέα αίτηση για επαναχορήγηση πολεοδομικής άδειας (Saint Elizabeth Golf Resort της εταιρείας Vicerio Holdings στην κοινότητα Αγίου Αμβροσίου). Συνεπώς, δεν λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες σημαντικές πιέσεις και υφιστάμενες απειλές:
- Διαπλάτυνση και ασφαλοστρωση υφιστάμενου δρόμου από την κοινότητα Παραμαλίου προς την κοινότητα Αγίου Αμβροσίου, ο οποίος διαπερνά την περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου. Για το εν λόγω έργο εκδόθηκε αρνητική Έκθεση Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον / Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης στις 27.02.2013, αλλά στη συνέχεια εκδόθηκε θετική Γνωμάτευση στις 25.06.2013 και χορηγήθηκε πολεοδομική άδεια, λόγω προειλημμένης Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερομηνίας 06.02.2008.

- Αδειοδότηση άλλων έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με πιο πρόσφατο και χαρακτηριστικό παράδειγμα το φωτοβολταϊκό πάρκο συνολικής ισχύος 7.5 MW, το οποίο εφάπτεται της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου και χωροθετείται στα διοικητικά όρια της κοινότητας Σωτήρας Λεμεσού. Για το εν λόγω έργο εκδόθηκε θετική Έκθεση Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον / Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης τον Οκτώβριο 2020 και θετική Γνωμοδότηση την 01.12.2020.
  - Σύμφωνα με το Διαχειριστικό Σχέδιο ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, εντός της προστατευόμενης περιοχής του Δικτύου Natura 2000 υπάρχουν ενεργές λατομικές άδειες σε πέντε τεμάχια, στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Πάνω Κιβίδες και Άγιος Αμβρόσιος (σελ. 16).
  - Κακόβουλη πυρκαγιά που κατέκαψε πολύ μεγάλη περιοχή, έκτασης περίπου 10 τ.χλμ., αποτελούμενη από δέντρα (πεύκα, ελιές και χαρουπιές) και άγρια βλάστηση, εντός και πλησίον της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Πρασσιό και Αυδήμου, στις 09.08.2020.
7. Το προτεινόμενο έργο εμπίπτει σε Πολεοδομική Ζώνη Προστασίας της Φύσης Ζ1 και εφάπτεται με Πολεοδομική Ζώνη Προστασίας των Υδάτων Ζ3 (βλ. Εγκριμένες Πολεοδομικές Ζώνες 2017 Χωροταξικής Περιοχής Χ Επαρχίας Λεμεσού, Κοινότητα Σωτήρα, 08.12.2017, Αρ. Σχεδίου ΔΠ/Ε 2017/ΛΕΜ/Χ/14, Αρ. Γνωστοποίησης ΑΔΠ 710/08.12.2017), ενώ παράλληλα χωροθετείται επίσης σε καθορισμένη Περιοχή Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής (Δήλωση Πολιτικής για τη Ρύθμιση και τον Έλεγχο της Ανάπτυξης και την Προστασία του Περιβάλλοντος στην Ύπαιθρο και στα Χωριά: Ενιαίο Κείμενο 1996-2014, Αρ. Σχεδίου 4: Προστασία της Φύσης και του Τοπίου). Η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου βρίσκεται εκτός καθορισμένου ορίου ανάπτυξης, σε απόσταση περίπου 770 μ. βόρεια του οικιστικού πυρήνα της κοινότητας Σωτήρας Λεμεσού και περίπου 850 μ. νοτιοδυτικά του οικιστικού πυρήνα της κοινότητας Σούνι Ζανακιά. Η περιοχή χωροθέτησης παραμένει ως επί το πλείστον ανέπαφη από ασύμβατες αναπτύξεις. Ειδικότερα, οι πλησιέστερες αναπτύξεις στην περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου είναι μία μεμονωμένη κατοικία σε απόσταση περίπου 400 μ. στα νοτιοανατολικά και ο δρόμος που συνδέει τις κοινότητες Σωτήρας Λεμεσού και Σούνι Ζανακιά σε απόσταση περίπου 570 μ. στα ανατολικά. Συνεπώς, τυχόν υλοποίηση του προτεινόμενου έργου αναμένεται να οδηγήσει στην υποβάθμιση και αλλοίωση του φυσικού τοπίου σε περιοχή εκτός καθορισμένου ορίου ανάπτυξης, η οποία παραμένει ως επί το πλείστον ανέπαφη από ασύμβατες αναπτύξεις, καθώς και στον κατακερματισμό του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, λόγω της αλλαγής χρήσης γης σε μεγάλη έκταση εντός καθορισμένης Πολεοδομικής Ζώνης Προστασίας της Φύσης και Περιοχής Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής.
8. Η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου δεν διαθέτει δημόσιες υποδομές, καθώς δεν συνδέεται με δίκτυο ηλεκτροδότησης, υδροδότησης, τηλεπικοινωνιών και συγκοινωνίας, ενώ η πρόσβαση σε αυτήν γίνεται μέσω δευτερεύοντος οδικού δικτύου και συγκεκριμένα χωμάτινου αγροτικού δρόμου / μονοπατιού ικανοποιητικής προσπέλασης. Ειδικά όσον αφορά τη σύνδεση με το δημόσιο δίκτυο ηλεκτροδότησης της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ), σημειώνεται ότι παραμένει άγνωστη η απόσταση των πλησιέστερων υφιστάμενων υποδομών του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος από την περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου. Όπως αναφέρεται στη Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης, «το φωτοβολταϊκό πάρκο θα συνδεθεί στο ηλεκτρικό δίκτυο της ΑΗΚ σε σημείο το οποίο θα υποδειχθεί από την ΑΗΚ σε μεταγενέστερο στάδιο» (σελ. 35). Επιπλέον, όπως αναφέρεται στα συμπληρωματικά στοιχεία, ημερομηνίας 05.01.2021, οι μελετητές του έργου «δεν έχουν πληροφόρηση πως θα γίνει η σύνδεση με την ΑΗΚ. Σε αυτό το στάδιο εξέτασης της αίτησης για έκδοση Πολεοδομικής Άδειας η ΑΗΚ αποστέλλει στον αιτητή πληροφορίες που αφορούν μόνο το προκαταρκτικό κόστος σύνδεσης, το οποίο όπως αναφέρει η ΑΗΚ στα έγγραφα της δεν είναι δεσμευτικό. Όσον αφορά τον πλησιέστερο υποσταθμό της ΑΗΚ αναμένουμε σχετική πληροφόρηση από την ΑΗΚ, την οποία θα σας αποστείλουμε μόλις έχουμε τη σχετική ενημέρωση». Τα συμπληρωματικά στοιχεία, τα οποία αφορούν τη σύνδεση του προτεινόμενου έργου με τις πλησιέστερες υφιστάμενες υποδομές του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος της ΑΗΚ, είναι ανεπαρκή και δεν καλύπτουν μία από τις σημαντικότερες πιθανές επιπτώσεις στην πτηνοπανίδα της περιοχής.
9. Επιπρόσθετα, όπως αναφέρεται στη Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης, «όσον αφορά το οδικό δίκτυο, η πρόσβαση στην περιοχή μελέτης γίνεται μέσω δημόσιας οδού κατασκευασμένης από σκυρόδεμα, μήκους 165 μέτρων και ακολούθως χωμάτινης οδού μήκους 570 μέτρων περίπου» (σελ. 35). Παράλληλα, όπως

αναφέρεται στα συμπληρωματικά στοιχεία, ημερομηνίας 05.01.2021, «ο αιτητής δεν θα προβεί σε καμία βελτίωση του οδικού δικτύου, ούτε και χρειάζεται να γίνει βελτίωση για σκοπούς κατασκευής ή λειτουργίας του φωτοβολταϊκού πάρκου». Ωστόσο, όσον αφορά τις υποδομές διαχείρισης των υγρών αποβλήτων του προτεινόμενου έργου, σημειώνεται ότι η περιοχή χωροθέτησης εφάπτεται με τον Ποταμό Σιαπάνη και Πολεοδομική Ζώνη Προστασίας των Υδάτων Ζ3. Παρόλα αυτά, όπως αναφέρεται στα συμπληρωματικά στοιχεία, ημερομηνίας 05.01.2021, «η απόσταση των πιο κοντινών φωτοβολταϊκών πλαισίων από τη ΖΕΠ είναι 6 μ.» και «η διαχείριση των αποβλήτων θα γίνεται με τη χρήση σηπτικής δεξαμενής και απορροφητικού λάκκου που θα απέχουν τουλάχιστον 30 μ. από τη ΖΕΠ». Η απόσταση χωροθέτησης του φωτοβολταϊκού πάρκου από τα όρια της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, καθώς και η απόσταση χωροθέτησης της σηπτικής δεξαμενής και του απορροφητικού ελέγχου από τον Ποταμό Σιαπάνη και την Πολεοδομική Ζώνη Προστασίας των Υδάτων Ζ3, σε καμία περίπτωση δεν διασφαλίζεται η προστασία της πτηνοπανίδας και των υδάτων.

10. Σύμφωνα με τη Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης, «οι ακόλουθοι τρεις οικοτόποι καταγράφηκαν στην ευρύτερη περιοχή του προτεινόμενου έργου: (α) 9540 – Μεσογειακά Πευκοδάση με Ενδημικά Είδη Πεύκης της Μεσογείου (*Pinus brutia*), (β) 5330 – Θερμό-Μεσογειακών και Προ-στεππικών Θαμνώνων, υπό-τύπος Σπαλαθιές (*Genista fasselata subsp. fasselata*, *Pistacia lentiscus*, *P. terrebinthus*, *Crataegus azarolus*) και (γ) 5420 – Φρύγανα με μαζιά (*Sacropoterium spinosum*). Οι πιο πάνω οικοτόποι δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ), δηλαδή δεν αποτελούν οικοτόπους προτεραιότητας» (σελ. 38). Όπως προκύπτει από την πιο πάνω αναφορά, παρατηρείται μία προσπάθεια υποβάθμισης της ιδιαίτερης οικολογικής αξίας της περιοχής, στην οποία απαντώνται 3 τύποι φυσικών οικοτόπων (5330, 5420 και 9540) που περιλαμβάνονται στο «Παράρτημα Ι – Τύποι φυσικών οικοτόπων κοινотικού ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση απαιτεί το χαρακτηρισμό εδαφών ως *Ειδικών Ζωνών Διατήρησης*» της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, καθώς και των περι Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015.
11. Σύμφωνα επίσης με τη Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης, «όλη η έκταση του προτεινόμενου έργου έχει εκχερσωθεί χωρίς να έχει εναπομείνει σχεδόν καθόλου βλάστηση» (σελ. 40). Επιπλέον, «σημειώνεται ότι τα τεμάχια του προτεινόμενου έργου έχουν εκχερσωθεί και η βλάστηση που έχει απομείνει αφορά εισβλητικά είδη, όπως ο Κόνιζος (*Dittrichia viscosa*) και διάφορα κοινά αγρωστώδη κλπ.» (σελ. 45). Σε άλλο σημείο, αναφέρεται ότι «έχουν ήδη γίνει ανθρώπινες παρεμβάσεις στην χλωρίδα της άμεσης περιοχής μελέτης, εκχερσώνοντας την ιθαγενή χλωρίδα» (σελ. 47). Πέραν των πιο πάνω, όπως αναφέρεται στα συμπληρωματικά στοιχεία, ημερομηνίας 05.01.2021, σε σχέση με το λόγο για τον οποίο και το χρόνο κατά τον οποίο έγινε η υφιστάμενη εκχέρωση, «οι Σύμβουλοι παρουσίασαν δεδομένα που ήταν διαθέσιμα και παρατηρήθηκαν την περίοδο εκπόνησης της μελέτης. Οι πληροφορίες που ζητούνται με το ερώτημα αυτό δεν είναι γνωστές στους Συμβούλους». Τονίζεται ότι η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου φαίνεται να εκχερσώθηκε πρόσφατα, χωρίς να προηγηθεί η έκδοση άδειας υλοτομίας δέντρων ή/και περιβαλλοντικής έγκρισης ή/και η χορήγηση πολεοδομικής άδειας. Ειδικότερα, με βάση δορυφορικές λήψεις, η εκχέρωση φαίνεται να πραγματοποιήθηκε μεταξύ Νοεμβρίου 2016 και Δεκεμβρίου 2017, πολύ πιο μετά από τον καθορισμό της προστατευόμενης περιοχής του Δικτύου Natura 2000 τον Μάρτιο 2008 και αφού είχε δημοσιευτεί το Διαχειριστικό Σχέδιο της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου τον Σεπτέμβριο 2016 (βλ. **Παράρτημα: Δορυφορικές λήψεις ημερομηνίας 02.11.2016, 09.09.2017, 15.09.2017 και 03.12.2017, της περιοχής χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου, σελ. 9**). Όπως αναφέρεται στην Ειδική Έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, ημερομηνίας 14.09.2018, με θέμα «Αλλαγή Πολεοδομικών Ζωνών Πέγειας» και αρ. ΠΕ/04/2018 (ελεγχόμενες οντότητες Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών): «Σύμφωνα με Γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας που είχε εκδοθεί προς το Τμήμα Περιβάλλοντος στις 23.09.2011, η εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον θα πρέπει να γίνεται πλήρως και εγκαίρως, δηλαδή πριν τη χορήγηση της πολεοδομικής άδειας και επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμων του 1972 έως 2011, οι σχετικές άδειες πρέπει να εξασφαλιστούν πριν την έναρξη των έργων, τονίζοντας ότι οι άδειες αυτές δεν έχουν αναδρομική ισχύ και, ως εκ τούτου δεν μπορούν να παράσχουν εκ των υστέρων νομιμοποίηση

οποιασδήποτε δραστηριότητας. Καταλήγοντας, η Νομική Υπηρεσία αναφέρει ότι η Περιβαλλοντική Αρχή δεν πρέπει να εξετάζει Μελέτες Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, ούτε να γνωμοδοτεί αναφορικά με αναπτύξεις, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 85/377/ΕΟΚ και είτε έχουν υλοποιηθεί είτε βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης» (σελ. 23-24).

12. Με βάση όλα τα πιο πάνω, η Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ) τοποθετείται αρνητικά ως προς την περιβαλλοντική έγκριση του προτεινόμενου έργου, για τους ακόλουθους λόγους:
- Η Μελέτη Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον / Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης παρουσιάζει σοβαρά κενά, με χαρακτηριστικότερα:
    - Τη διενέργεια ανεπαρκών επιτόπιων παρατηρήσεων και καταγραφών πεδίου, λόγω της ακαταλληλότητας της χρονικής περιόδου υλοποίησής τους, καθώς και
    - Την υποτίμηση της ιδιαίτερης οικολογικής αξίας της περιοχής χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου, λόγω της προσπάθειας υποβάθμισης της σημασίας των τύπων φυσικών οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος που απαντώνται σ' αυτήν.
  - Η απόσταση χωροθέτησης του φωτοβολταϊκού πάρκου από τα όρια της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, καθώς και η απόσταση χωροθέτησης της σηπτικής δεξαμενής και του απορροφητικού λάκκου από τον Ποταμό Σιαπάνη και την Πολεοδομική Ζώνη Προστασίας των Υδάτων Ζ3, δεν διασφαλίζει την απαραίτητη προστασία της πτηνοπανίδας και των υδάτων.
  - Το προτεινόμενο έργο αναμένεται να έχει άμεσες επιπτώσεις σε ορισμένους από τους στόχους διατήρησης της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, οι οποίοι αφορούν τα ενδημικά είδη καθορισμού Σκαλιφούρτα και Τρυπομάζης, καθώς και τα σημαντικά φωλεάζοντα είδη Θουπί και Νυχτοπούλι. Παράλληλα, εκφράζεται επιφύλαξη για τυχόν επηρεασμό των 3 σημαντικών αρπακτικών ειδών αγρίων πτηνών καθορισμού που φωλιάζουν στην περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου (Σπιζαετός, Διπλογέρακο και Ζάνος), καθώς και της περιοχής τροφοληψίας και κουρνιάσματος του σπάνιου, κρισίμως κινδυνεύοντος και αυστηρά προστατευόμενου είδους στην Κύπρο του Πυρόχρου Γύπα, ταΐστρα του οποίου βρίσκεται σε απόσταση μόλις 700 μ.
  - Το προτεινόμενο έργο αναμένεται να επιφέρει σημαντικά σωρευτικές επιπτώσεις σε συνδυασμό με άλλα έργα και σχέδια, τα οποία χωροθετούνται εντός ή/και πλησίον της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου. Τα σημαντικότερα έργα που χωροθετούνται εντός ή/και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής του Δικτύου Natura 2000 περιλαμβάνουν:
    - Γήπεδα γκολφ με παρεμφερείς οικιστικές και εμπορικές αναπτύξεις, τα οποία εφάπτονται με την περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου (το πρώτο γήπεδο γκολφ, υπό την ονομασία Eagle Pine Golf Resort της εταιρείας Aristo Developers Ltd, στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Παραμαλίου και Αγίου Αμβροσίου βρίσκεται ήδη υπό κατασκευή, ενώ η πολεοδομική άδεια του δεύτερου γηπέδου γκολφ, υπό την ονομασία Saint Elizabeth Golf Resort της εταιρείας Vicerio Holdings, στα διοικητικά όρια της κοινότητας Αγίου Αμβροσίου έχει λήξει, χωρίς αυτό να αφαιρεί το δικαίωμα της ιδιοκτήτριας εταιρείας να επανέλθει στο μέλλον με νέα αίτηση για επαναχορήγηση πολεοδομικής άδειας).
    - Διαπλάτυση και ασφαλοστρωση υφιστάμενου δρόμου από την κοινότητα Παραμαλίου προς την κοινότητα Αγίου Αμβροσίου, ο οποίος διαπερνά την περιοχή ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου.
    - Αδειοδότηση άλλων έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με πιο πρόσφατο και χαρακτηριστικό παράδειγμα το φωτοβολταϊκό πάρκο συνολικής ισχύος 7.5 MW, το οποίο εφάπτεται της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου και χωροθετείται στα διοικητικά όρια της κοινότητας Σωτήρας Λεμεσού.
    - Ενεργές λατομικές άδειες σε πέντε τεμάχια, στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Πάνω Κιβίδες και Άγιος Αμβρόσιος, εντός της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου.
    - Κακόβουλη πυρκαγιά που στις 09.08.2020 κατέκαψε πολύ μεγάλη περιοχή, έκτασης περίπου 10 τ.χλμ., αποτελούμενη από δέντρα (πεύκα, ελιές και χαρουπιές) και άγρια βλάστηση, εντός και πλησίον της περιοχής ΖΕΠ Ποταμός Παραμαλίου, στα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Πραστειό και Αυδήμου.
  - Τυχόν υλοποίηση του προτεινόμενου έργου αναμένεται να οδηγήσει στην υποβάθμιση και αλλοίωση του φυσικού τοπίου εκτός καθορισμένου ορίου ανάπτυξης, σε περιοχή η οποία παραμένει ως επί το πλείστον ανέπαφη από ασύμβατες αναπτύξεις, καθώς και στον κατακερματισμό του πολεοδομικού

και χωροταξικού σχεδιασμού, λόγω της αλλαγής χρήσης γης σε μεγάλη έκταση εντός καθορισμένης Πολεοδομικής Ζώνης Προστασίας της Φύσης και Περιοχής Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής.

- Η περιοχή χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου φαίνεται να εκχερσώθηκε πρόσφατα, μεταξύ Νοεμβρίου 2016 και Δεκεμβρίου 2017, χωρίς να προηγηθεί η έκδοση άδειας υλοτομίας δέντρων ή/και περιβαλλοντικής έγκρισης ή/και η χορήγηση πολεοδομικής άδειας. Με βάση γνώματευση της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, ημερομηνίας 23.09.2011, η Περιβαλλοντική Αρχή δεν πρέπει να εξετάζει Μελέτες Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, ούτε να γνωμοδοτεί αναφορικά με αναπτύξεις, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών Οδηγιών για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (85/337/ΕΟΚ, 97/11/ΕΚ, 2003/35/ΕΚ, 2009/31/ΕΚ, 2011/92/ΕΕ και 2014/52/ΕΕ) και είτε έχουν υλοποιηθεί είτε βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης.

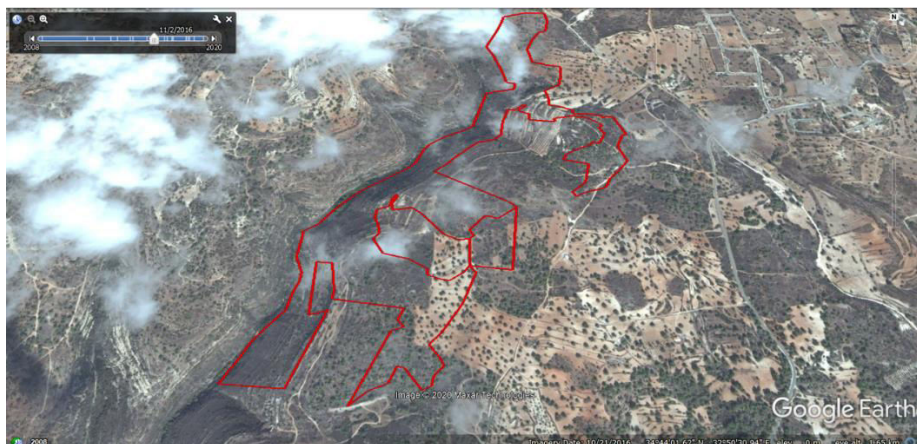
Παραμένουμε στη διάθεση σας για περαιτέρω πληροφορίες ή/και διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,

Μυρούλα Χατζηχριστοφόρου

Εκπρόσωπος

Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου

Δορυφορική λήψη ημερομηνίας 02.11.2016

Δορυφορική λήψη ημερομηνίας 09.09.2017

Δορυφορική λήψη ημερομηνίας 15.09.2017

Δορυφορική λήψη ημερομηνίας 03.12.2017

Παράρτημα: Δορυφορικές λήψεις ημερομηνίας 02.11.2016, 09.09.2017, 15.09.2017 και 03.12.2017, της περιοχής χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου, τοποθεσία Κοκκινογή, κοινότητα Σωτήρας, επαρχία Λεμεσού (Τεμάχια 126 και 198, Φύλλο / Σχέδιο 53/35)

"Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Άμα δε σωθεί εγώ θα φταίω". Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*

Πτηνολογικός Σύνδεσμος

Προς

κ. Κώστα Χατζηπαναγιώτου
Διευθυντή
Τμήμα Περιβάλλοντος
chadjipanayiotou@environment.moa.gov.cy

Υπόψιν

κα. Έλενα Στυλιανοπούλου
Ανώτερη Λειτουργό Περιβάλλοντος
Τμήμα Περιβάλλοντος
estylianopoulou@environment.moa.gov.cy

Κοινοποίηση: Μέλη της ad hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Λευκωσία, 21 Ιανουαρίου 2021

Αγαπητέ κ. Χατζηπαναγιώτου,

Θέμα: Απόψεις Πτηνολογικού σχετικά με την κατασκευή και λειτουργία Φωτοβολταϊκού Πάρκου ισχύος 4000kWp στη Σωτήρα Λεμεσού, πλησίον της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Ποταμός Παραμαλιού»

Επικοινωνούμε μαζί σας σε συνέχεια της συνάντησης της ad hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση η οποία πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά στις 14 Δεκεμβρίου 2020, και της αποστολής συμπληρωματικών στοιχείων που κατατέθηκαν από τους μελετητές στις 5 Ιανουαρίου 2021 υπό μορφή απαντήσεων στα ερωτήματα της αρμόδιας αρχής για το ίδιο θέμα, για να καταθέσουμε γραπτώς τις απόψεις μας.

Περιοχή ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού» και Γύπα Πυρόχρους (*Gyps fulvus*).

Η περιοχή «Ποταμός Παραμαλιού» έχει καθοριστεί ως ΖΕΠ για ένα αριθμό ειδών πουλιών, συμπεριλαμβανομένου του Γύπα του Πυρόχρου (*Gyps fulvus*). Ο Γύπας αποτελεί το πιο σπάνιο και απειλούμενο σε εθνικό επίπεδο αρπακτικό πουλί που φωλιάζει στην Κύπρο. Τη δεκαετία του '50, ο πληθυσμός αριθμούσε μερικές εκατοντάδες, ενώ σήμερα, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του πληθυσμού (2020), απομένουν γύρω στους 20 Γύπες, που ισοδυναμεί με μείωση κατά τουλάχιστο 90%.

Στην περιοχή «Ποταμός Παραμαλιού» υπήρχε παλαιότερα σημαντική αποικία του είδους, αλλά τα τελευταία χρόνια η περιοχή χρησιμοποιείται μόνο για σκοπούς τροφοληψίας αφού αποτελεί περιοχή με έντονη την παρουσία κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων και εξαιρετικό βιότοπο για το *G. fulvus*. Σύμφωνα με το Διαχειριστικό Σχέδιο για την περιοχή, η Ευνοϊκή Τιμή Αναφοράς για το είδος στον «Ποταμό Παραμαλιού» ορίστηκε στα 5 ζευγάρια, δηλαδή μια βιώσιμη αποικία. Η επαναφορά της αναπαραγωγικής αποικίας του Γύπα στη ΖΕΠ αποτελεί στόχο του Διαχειριστικού Σχεδίου για την περιοχή.

Για την ενδυνάμωση και την ανάκαμψη του είδους έχουν καταβληθεί στο παρελθόν και συνεχίζουν να καταβάλλονται σήμερα Ευρωπαϊκοί και εθνικοί πόροι. Συγκεκριμένα η ανάκαμψη του είδους αποτέλεσε τον σκοπό του έργου GYPAS που συγχρηματοδοτήθηκε από το «Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος 2007-2013» και από εθνικούς πόρους, με επικεφαλής εταίρο την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας και εταίρους τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο Κύπρου, το Τμήμα Δασών, τον Δήμο Γόρτυνας και το Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. Σήμερα η διάσωση του είδους αποτελεί τον σκοπό του έργου LIFE with Vultures (LIFE18 NAT/CY/001018) (2019-2023) που συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με επικεφαλής εταίρο τον Πτηνολογικό Σύνδεσμο Κύπρου και εταίρους την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος - Terra Cyprica και τον διεθνή οργανισμό Vulture Conservation Foundation.

Στα πλαίσια του έργου GYPAS, μεταξύ άλλων δράσεων, κατασκευάστηκε ταΐστρα για το είδος εντός της ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού». Η ταΐστρα αυτή βρίσκεται σε απόσταση περίπου 1 χιλιόμετρο από το προτεινόμενο έργο (βλέπε *Εικόνα 1 πιο κάτω*), σύμφωνα με δικούς μας υπολογισμούς. Όσον αφορά την απάντηση των μελετητών στα συμπληρωματικά στοιχεία στην οποία αναφέρουν ότι *‘δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν τις θέσεις που τοποθετούνται ταΐστρες αφού δεν υπάρχει πηγή γνωστοποίησης αυτής της πληροφόρησης’*, αναφέρουμε ότι η πληροφορία αυτή έχει διαβιβαστεί από το Σύνδεσμό μας σε σχέση με έργο παρόμοιας φύσης που είχε εξεταστεί πρόσφατα¹, η μελέτη για το οποίο ετοιμάστηκε από το ίδιο μελετητικό γραφείο.

Επιπτώσεις του έργου στη ΖΕΠ

Όπως γνωρίζετε, ο οργανισμός μας τάσσεται ξεκάθαρα υπέρ των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, εντούτοις η σωστή χωροθέτηση τους αποτελεί το κλειδί για να αποφευχθεί η σύγκρουση των προτεραιοτήτων της Κύπρου και της ΕΕ για τον περιορισμό της κλιματικής αλλαγής και την προστασία της βιοποικιλότητας.

Παρόλο που το θέμα των επιπτώσεων έργων Φωτοβολταϊκών Πάρκων στην πτηνοπανίδα χρίζει περαιτέρω επιστημονικής έρευνας ανά το παγκόσμιο, υπάρχει αυξανόμενο σύνολο στοιχείων στη διεθνή βιβλιογραφία. Σε αυτά περιλαμβάνονται οι έμμεσες επιπτώσεις όπως η αλλαγή χρήσης γης και κατά συνέπεια η απώλεια και ο κατακερματισμός των βιοτόπων, αλλά και οι άμεσες επιπτώσεις όπως η απευθείας θνησιμότητα από προσκρούσεις και ηλεκτροπληξίες σε ηλεκτρικά καλώδια. Επομένως η έλλειψη οχληρίας υπό μορφής θορύβου ή συνεχής παρουσία ανθρώπων δεν διασφαλίζει εξ ορισμού ότι δεν θα επηρεαστούν τα είδη χαρακτηρισμού από το προτεινόμενο έργο, όπως υποστηρίζεται από τους μελετητές στα συμπληρωματικά στοιχεία που κατατέθηκαν.

Επιπρόσθετα, σε αντίθεση με τον ισχυρισμό των μελετητών στα συμπληρωματικά στοιχεία ότι *‘το έργο χωροθετείται εκτός του οικοσυστήματος του Γύπα, εντός γεωργικής χρήσης’*, οι γεωργικές εκτάσεις αποτελούν ένα από τους κατεχοχόν τύπους βιοτόπου που προτιμά το είδος. Η χρήση της ευρύτερης περιοχής πέραν των ορίων των ΖΕΠ διαφαίνεται εξάλλου από τα στοιχεία πεδίου που συλλέχθηκαν στα πλαίσια των έργων GYPAS και LIFE with Vultures που αναφέρονται πιο πάνω (βλέπε *Εικόνα 2 πιο κάτω*). Από αυτά τα στοιχεία αυτά φαίνεται ξεκάθαρα ότι ο γύπας είναι ένα είδος που έχει μια μεγάλη περιοχή επικράτειας και καλύπτει μεγάλες αποστάσεις σε καθημερινή βάση για τροφοληψία.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το *‘Multi-species Action Plan to Conserve African-Eurasian Vultures’* που εκδόθηκε το 2017 από το *‘Convention of Migratory Species’* οι προσκρούσεις και η ηλεκτροπληξία από ενεργειακές εγκαταστάσεις είναι από τις κύριες απειλές για το είδος. Η απειλή αυτή είναι σχετική για το είδος στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένης και της ανάγκης για σύνδεση του Πάρκου με το δίκτυο της ΑΗΚ με τρόπο και διαδρομή που δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί, ούτε από τα συμπληρωματικά στοιχεία που έχουν αποσταλεί. Η σύνδεση δεν αποκλείεται να βρίσκεται εντός περιοχής που αποδεδειγμένα χρησιμοποιεί το είδος, επομένως θεωρούμε ότι, εν απουσία της πληροφορίας αυτής καθίσταται αδύνατο να αξιολογηθούν οι συνολικές επιπτώσεις του έργου στη ΖΕΠ και στα είδη χαρακτηρισμού.

Αξιολόγηση συσσωρευτικών επιπτώσεων

Το εν λόγω έργο βρίσκεται στα όρια περιοχής ΖΕΠ η οποία ήδη πλήττεται από προγραμματισμένη ανάπτυξη γηπέδου γκολφ με παραθεριστικές αναπτύξεις σημαντικών διαστάσεων, η οποία έχει πολεοδομική άδεια που βρίσκεται σε ισχύ. Στο παρελθόν είχε επίσης αδειοδοτηθεί και επιπρόσθετη ανάπτυξη γηπέδου γκολφ με παραθεριστικές αναπτύξεις βορειότερα, η οποία δεν αποκλείεται να επανεξεταστεί στο μέλλον. Στην περιοχή έχουν ήδη ξεκινήσει έργα κατασκευής δρόμου εξυπηρέτησης των αναπτύξεων ο οποίος, όπως έχει σχεδιαστεί, διέρχεται διαμέσου της ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού». Στα όρια της περιοχής ΖΕΠ

---

¹ Επιστολή Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου προς Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος με ημερομηνία 12/10/2020 σχετικά με προτεινόμενη κατασκευή Φωτοβολταϊκού Πάρκου 5 MW στη Δορά, και απαντητική επιστολή μελετητή προς Τμήμα Περιβάλλοντος με ημερομηνία 11/11/2020 στην οποία επιβεβαιώνεται η παραλαβή των πληροφοριών από τον μελετητή.

έχει επίσης πρόσφατα αδειοδοτηθεί άλλο Φωτοβολταϊκό Πάρκο ισχύος 7,5 MW. Στην Εικόνα 3 πιο κάτω απεικονίζεται χάρτης που υποδεικνύει τη συσσώρευση αναπτυξιακών έργων στη ΖΕΠ.

Επιπρόσθετα, και ελλείψει Χωροταξικού Σχεδιασμού που να αφορά τη χωροθέτηση έργων ΑΠΕ στην ύπαιθρο, όπως φαίνεται και στην Εικόνα 2 πιο κάτω, η χωροθέτηση έργων ΑΠΕ επηρεάζει γενικότερα την επικράτεια του είδους αφού στην ευρύτερη περιοχή έχουν κατασκευαστεί, αδειοδοτηθεί ή/και προταθεί αρκετά τέτοια έργα².

Αξίζει να σημειωθεί, ότι σύμφωνα με την Οδηγία για τους Οικοτόπους (92/43/ΕΟΚ) και τον [σχετικό Οδηγό που έχει εκδώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#), ένα έργο πρέπει να εξετάζεται ως προς τις επιπτώσεις του στην προστατευόμενη περιοχή καθαυτό ή από κοινού με άλλα έργα. Στα άλλα έργα περιλαμβάνονται έργα ολοκληρωμένα, εγκεκριμένα αλλά μη ολοκληρωμένα ή ακόμα και προτεινόμενα. Συνεπώς, και προς απάντηση στα συμπληρωματικά στοιχεία που κατατέθηκαν από τον μελετητή, το γεγονός ότι κάποια έργα, όπως παραδείγματος χάριν ο δρόμος που κατασκευάστηκε εντός της περιοχής ΖΕΠ, έχουν ήδη κατασκευαστεί ή έχουν προταθεί πριν αρκετά χρόνια, δεν σημαίνει ότι αναιρούνται από αξιολόγηση τους ως συναθροιστικά. Οι αποστάσεις του προτεινόμενου έργου με άλλα έργα επίσης δεν αποτελούν στοιχείο στη βάση του οποίου εξαιρούνται έργα από την συνεκτίμηση επιπτώσεων, αφού αφορούν την ίδια προστατευόμενη περιοχή και τα ίδια είδη χαρακτηρισμού.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα και πάλι με τα πιο πάνω έγγραφα, ένα έργο που εξετάζεται ως προς τις επιπτώσεις του σε μια περιοχή του δικτύου Natura 2000, δεν θεωρείται εξ ορισμού ότι δεν θα επηρεάσει την περιοχή στη βάση της χωροθέτησής του εκτός των ορίων της εν λόγω περιοχής. Συγκεκριμένα, ο σχετικός Οδηγός αναφέρεται ξεκάθαρα στο ότι *η πιθανότητα σημαντικών επιπτώσεων μπορεί να προκύψει όχι μόνον από σχέδια ή έργα που βρίσκονται εντός προστατευόμενου τόπου, αλλά και από σχέδια ή έργα ευρισκόμενα εκτός προστατευόμενου τόπου.*

Με αυτά τα δεδομένα δεν είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε ότι το έργο, πέραν πάσης αμφιβολίας, δεν θα έχει επιπτώσεις στα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής γενικά και στον Γύπα ιδιαίτερα. Για αυτό το λόγο, και με βάση την αρχή της πρόληψης, πιστεύουμε ότι το έργο δεν πρέπει να αδειοδοτηθεί πριν αξιολογηθούν οι συσσωρευτικές επιπτώσεις στην περιοχή ΖΕΠ από τα πολλαπλά έργα που έχουν αδειοδοτηθεί/κατασκευαστεί και οι επιπτώσεις συγκεκριμένα στον Γύπα, ένα είδος με μεγάλη επικράτεια και καθημερινή χρήση της ευρύτερης περιοχής σύμφωνα με τις καταγραφές των έργων που έχουμε προαναφέρει.

Με εκτίμηση,

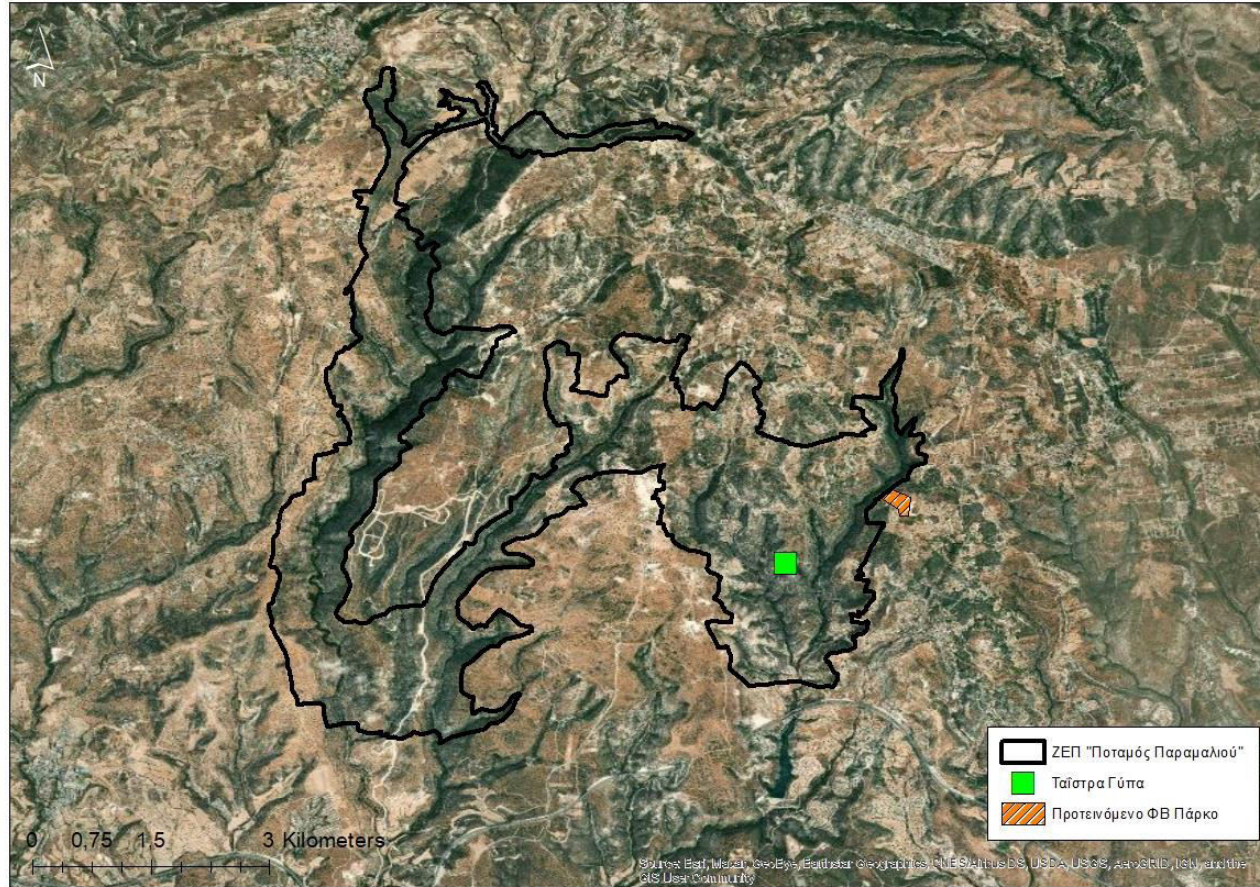

Μάρτιν Χέλλικας, Διευθυντής
Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου

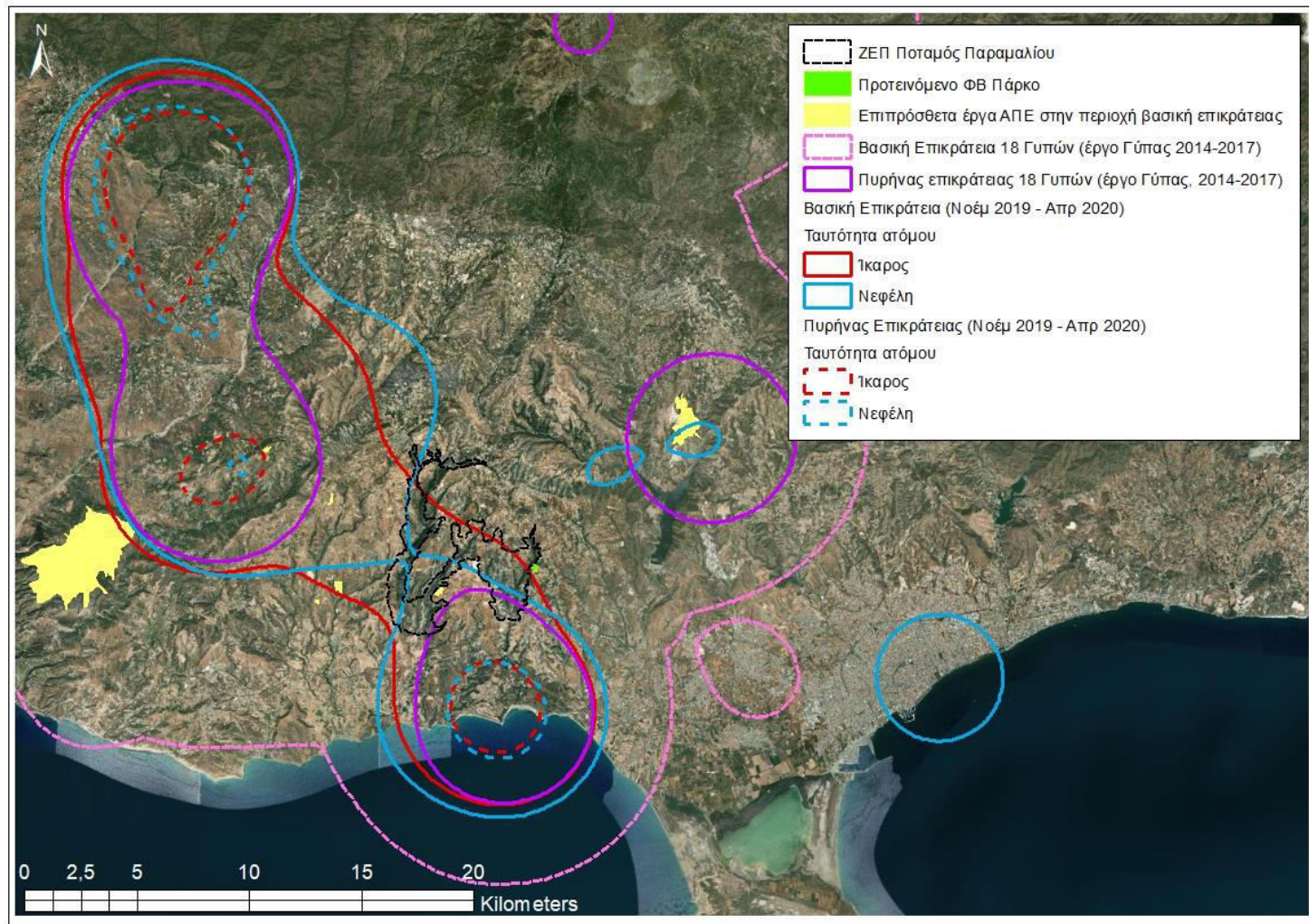
---

² Ενδεικτικά, και εξ όσων είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, στην ευρύτερη περιοχή εντός της βασικής επικράτειας του γύπα έχει κατασκευαστεί ένα Αιολικό Πάρκο μεγάλων διαστάσεων στους Ορείτες, έχει αδειοδοτηθεί ηλιοθερμικό πάρκο μεγάλων διαστάσεων στην περιοχή της Άλασσας, έχει αδειοδοτηθεί ένα ΦΒ Πάρκο 7,5MW στη Σωτήρα, έχουν αδειοδοτηθεί δύο ΦΒ Πάρκα 1,4MW και 6MW στην Ανώγυρα και ένα ΦΒ Πάρκο 2.9MW στην Αυδήμου, ενώ ταυτόχρονα εκκρεμούν γνωμοδοτήσεις για ΦΒ Πάρκο 507KW στην Πάχνα, ΦΒ Πάρκο 5MW στο Πρασσιό Αυδήμου και ΦΒ Πάρκο 5MW στη Δορά.

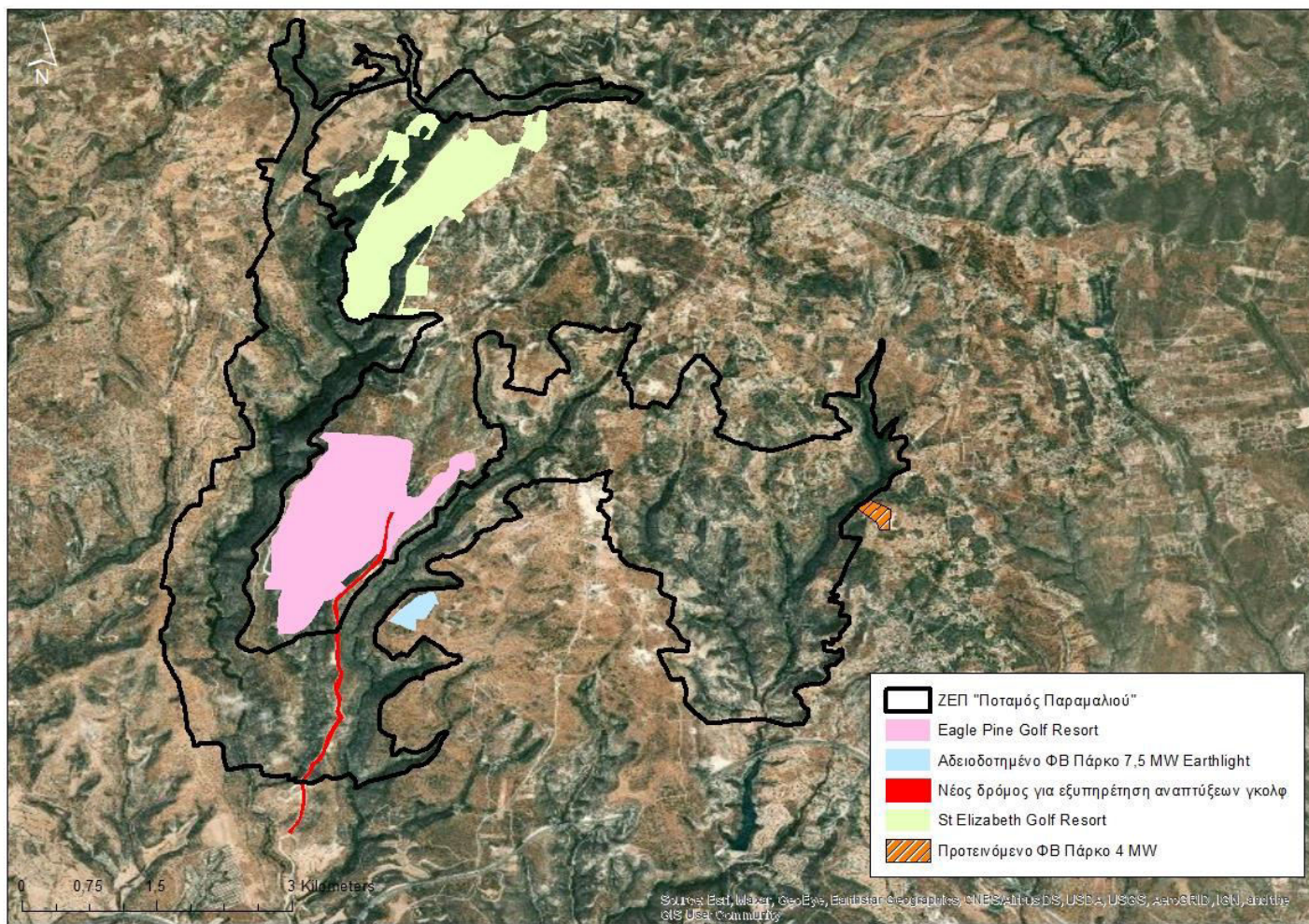

Εικόνα 1: Χάρτης που υποδεικνύει την ταΐστρα για τους γύπες σε σχέση με το προτεινόμενο έργο

Εικόνα 2: Χάρτης που υποδεικνύει την επικράτεια του είδους του Γύπα σε σχέση με τη ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού» και το προτεινόμενο έργο.

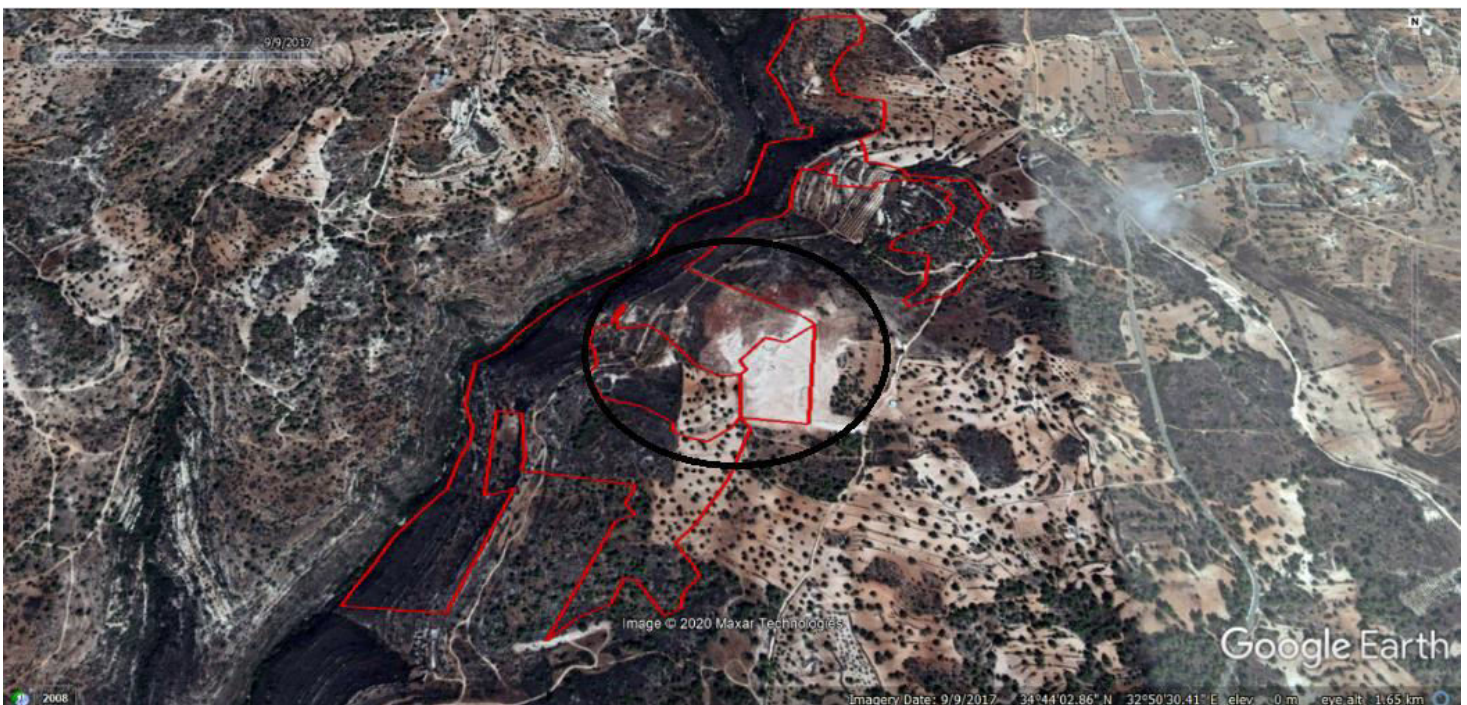
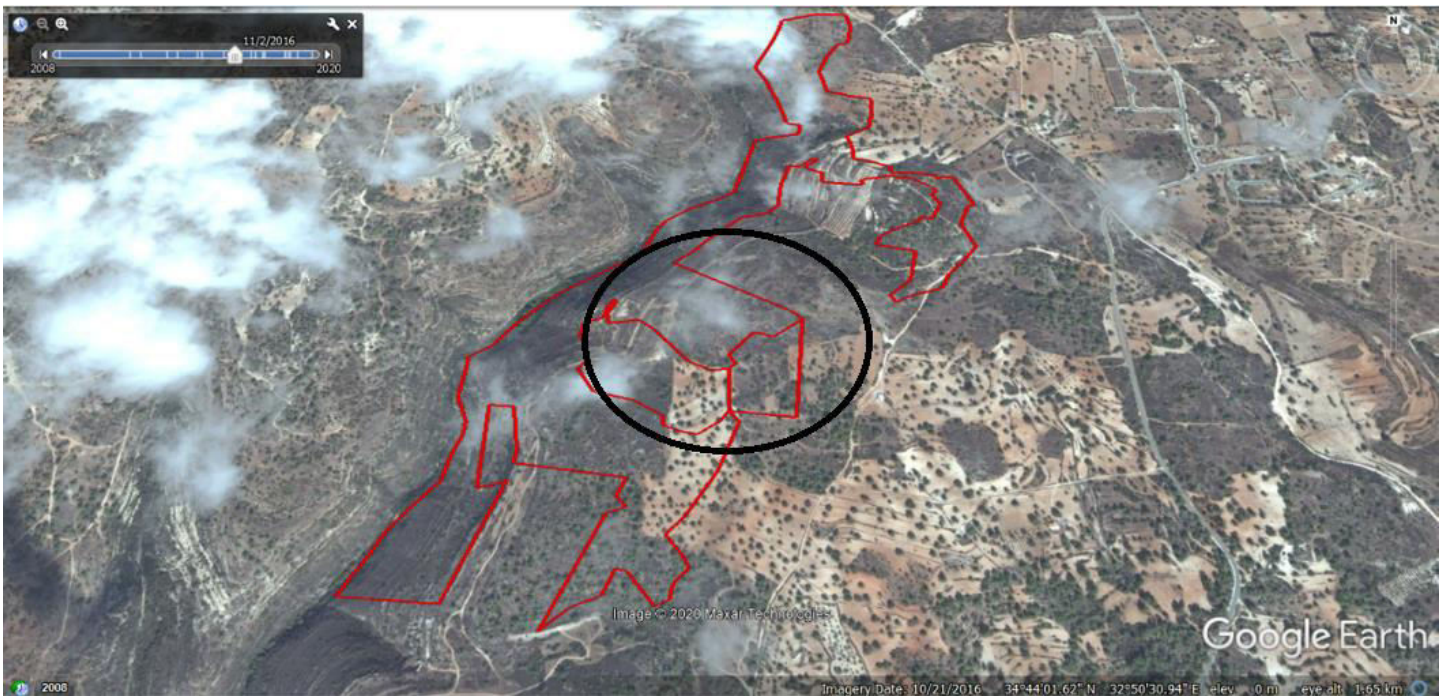
Σημειώσεις σε σχέση με την Εικόνα 2. 1) Πυρήνας επικράτειας - είναι η περιοχή στην οποία το κάθε άτομο Γύπα περνά το 50% του χρόνου του. Βασική επικράτεια (περιοχή τροφοληψίας) – είναι η περιοχή στην οποία το κάθε άτομο Γύπα περνά το 95% του χρόνου του 2) Τα στοιχεία που αφορούν τα 18 άτομα γυπών συλλέχθηκαν μέσω πομπών που τοποθετήθηκαν σε 18 άτομα του είδους κατά το έργο GYPAS Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα - Κύπρος 2007-2013) 3) Τα στοιχεία που αφορούν τα άτομα Ίκαρος και Νεφέλη συλλέχθηκαν κατά την περίοδο Νοέμβριος 2019 – Απρίλιος 2020 μέσω πομπών που τοποθετήθηκαν στα πλαίσια του έργου LIFE with Vultures (LIFE18 NAT/CY/001018) (2019-2023) 4) Τα επιπρόσθετα έργα ΑΠΕ αναφέρονται σε έργα εγκαταστημένα, αδειοδοτημένα ή προτεινόμενα. Οι χάρτες των έργων δημιουργήθηκαν από τον Πτηνολογικό με πληροφορίες από σχετικές μελέτες. Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλιστεί ότι δεν υπάρχουν ανακρίβειες στην απεικόνιση, χωρίς όμως εγγύηση για την ακρίβεια.

Εικόνα 3: Χάρτης που υποδεικνύει τη συσσώρευση αναπτυξιακών έργων στην περιοχή ΖΕΠ «Ποταμός Παραμαλιού» (Ο χάρτης δημιουργήθηκε από τον Πτηνολογικό με πληροφορίες από σχετικές μελέτες. Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλιστεί ότι δεν υπάρχουν ανακρίβειες στην απεικόνιση, χωρίς όμως εγγύηση για την ακρίβεια)

7.4 Παράρτημα 4: Δορυφορικές εικόνες που δείχνουν την επέμβαση και εκχέρωση στο τεμάχιο

Οι εικόνες είναι από Νοέμβριο 2016 και Σεπτέμβριο 2017

7.5 Παράρτημα 5: Χρήση περιοχής από το Γύπα σύμφωνα με στοιχεία του Πηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου

